

pismo organizacji pozarządowych
województwa warmińsko-mazurskiego

ISSN 1427-5856

pozarządowiec

lipiec nr 2 (146) 2012 rok XVI

Historia tworzenia pewnej spółdzielni

Zlecanie zadań podmiotom ekonomii społecznej

Dla przedsiębiorstw społecznych jest Targes.pl

Ekonomia społeczna to idea, którą warto promować wśród społeczeństwa – bo może być rozwiązaniem dla wielu osób w trudnych życiowych sytuacjach, dawać szansę na niezależność podmiotów III sektora, a samorządy mobilizować do stwarzania płaszczyzny rozwoju i rozkwitu społecznego ducha. Do tych trzech różnych odbiorców kierujemy niniejsze wydanie „Pozarządowca”. Zaczynamy od dobrych praktyk, pokazujących codzienne wyzwania, trudności i korzyści płynące z prowadzenia podmiotów ekonomii społecznej. Wspieranie przedsiębiorczości społecznej to również ważne dokumenty, strategie i inicjatywy – i temu poświęcamy kolejny rozdział. Na koniec kilka ważnych porad niezbędnych zwłaszcza w kwestii finansowania i promocji przedsiębiorstw społecznych.

*Zachęcamy do lektury
Zespół redakcyjny*

Dobre praktyki

Historia tworzenia pewnej spółdzielni	3
<i>Katarzyna Ciszewska-Wojtas</i>	
Pogrodzie, żyzny ogrodzie... ..	4
<i>Justyna Ocalewicz</i>	

O wsparciu ekonomii społecznej

Program rozwoju ekonomii społecznej w województwie	6
<i>Arkadiusz Jachimowicz</i>	
Zespoły ds. ekonomii społecznej	7
<i>Bartłomiej Głuszak</i>	
Wsparcie dla funkcjonujących przedsiębiorstw społecznych – IPS w Elblągu	9
<i>Katarzyna Ciszewska-Wojtas</i>	
Zlecenie zadań podmiotom ekonomii społecznej	10
<i>Małgorzata Woźna</i>	
O klauzuli społecznej w prawie zamówień publicznych	12
<i>Anna Maria Nadgrabska</i>	
Ekonomia społeczna w teorii i praktyce – relacja z Targów	15
<i>Paulina Jachimowicz</i>	
Dla przedsiębiorstw społecznych jest Targes.pl	16
<i>Jola Prokopowicz</i>	
Trwają konsultacje Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej	18

Poradnik

Jak poradzić sobie z pełną księgowością w organizacji prowadzącej działalność gospodarczą?	19
<i>Małgorzata Chomka</i>	
Pozyskiwanie funduszy w przedsiębiorstwach społecznych	21
<i>Małgorzata Hołubiec</i>	
Promocja i budowanie wizerunku przedsiębiorstwa społecznego	27
<i>Jola Prokopowicz</i>	
Konkurs na film o ekonomii społecznej	30

pozarządowiec

PISMO INFORMACYJNE
ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH
WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

Wydawca:

Elbląskie Stowarzyszenie
Wspierania Inicjatyw Pozarządowych

Redaktor naczelny:

Arkadiusz Jachimowicz

Redaktor Prowadzący numeru:

Justyna Ocalewicz

Projekt okładki:

Kuba Qbi Strumiński

Adres:

82-300 Elbląg, ul. Związku Jaszczurczego 17;
tel./fax: 55 236 27 16, 55 235 33 88;
e-mail: redakcja@eswip.pl

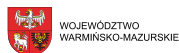
Internetowa edycja pism dostępna jest pod adresem:

<http://www.eswip.pl>

Skład komputerowy:

Agencja Reklamowa Contact

Materiałów niezamówionych redakcja nie zwraca. Zastrzegamy sobie prawo skracania tekstów i zmiany tytułów. Autorzy tekstów prezentują swoje własne opinie. Za treść ogłoszeń redakcja nie odpowiada.

HISTORIA TWORZENIA PEWNEJ SPÓŁDZIELNI

Katarzyna Ciszewska-Wojtas

Godzina 7:50. Przychodzi Justyna Ocalewicz, specjalistka ds. informacji i promocji OWIES. Krótko rozmawia z panem na sali, po czy dowiaduję się, że przyszedł w sprawie spółdzielni socjalnej.

Pan Adam, bo tak ma na imię tajemniczy klient, zamieścił w serwisie internetowym ogłoszenie, że szuka osób do założenia spółdzielni socjalnej. Hasło dość ryzykowne, biorąc pod uwagę fakt, iż spółdzielnia jest tworem, gdzie wszyscy są równi, mają takie same prawa i obowiązki. Bez względu na to, zdecydował się stworzyć przedsiębiorstwo z obcymi sobie ludźmi. I dostał odpowiedź – trzydzieści trzy zgłoszenia. W związku z tym prosi nas o pomoc w przeszkoleniu tych osób, zapoznanie ich z tematyką spółdzielni.

KILKA DNI PÓŹNIEJ

Godzina 10:00, na sali siedzi około piętnastu osób. To mniej niż połowa z tych, którzy dali odpowiedź na ogłoszenie Pana Adama. Pierwsza refleksja: nadal lepszym rozwiązaniem w oczach bezrobotnych jest pracodawca, który daje umowę do ręki i wynagrodzenie co miesiąc, niż znoszenie trudów tworzenia takiego dziwactwa jak spółdzielnia socjalna.

Spotkanie rozpoczyna animatorka ośrodka OWIES, Małgosia Woźna. Wprowadza w zebranych w temat spółdzielni socjalnej, pokazuje dobre praktyki. Później ja, doradca Ośrodka. Wchodzimy w temat bardziej szczegółowo, pojawiają się pierwsze pytania, pierwsze wątpliwości, narzekania, czarownicidztwo... Jeden z uczestników nie widzi sensu w tworzeniu spółdzielni socjalnej. Ma złe doświadczenia w prowadzeniu jednoosobowej działalności gospodarczej, co w dużej mierze buduje jego obecny światopogląd. Trudno. Grupka zainteresowanych osób odcina się od niego, usiłując omówić między sobą temat spółdzielni.

Po przebrnięciu przez wszystkie zagadnienia dotyczące zakładania i funk-

cjonowania tego przedsiębiorstwa, Pan Adam przedstawia zainteresowanym swój pomysł na biznes spółdzielni socjalnej. Dobrze przygotowany, z prezentacją multimedialną w tle, opowiada jak widzi przyszłą współpracę z osobami, które zdecydują się na udział w przedsięwzięciu.

I TAK TO SIĘ ZACZEŁO

Kilka osób z zebranych na sali decyduje się podjąć ryzyko tworzenia „własnej firmy”. Pan Adam jest liderem w tym procesie. To jego pomysł, wiedza i umiejętności będą wprowadzać resztę osób w tajniki branży.

Spotykają się dość często, korzystając również z sali Ośrodka. Omawiają szczegóły dotyczące utworzenia spółdzielni: napisania statutu, biznesplanu, zakupu niezbędnych sprzętów, dotacji z Powiatowego Urzędu Pracy w Elblągu i jej warunków, poszukiwania lokalu i zasad przyszłej współpracy.

Przychodzi czas na rzecz niezwykle istotną, mającą wpływ na funkcjonowanie całego podmiotu. Jego „być albo nie być” to zgranie i dopasowanie osób w grupie. Wzajemne zaufanie, szacunek, zrozumienie, te same cele i zaangażowanie – to podstawa. Podczas spotkań okazuje się, że nie wszystkim do końca odpowiadają warunki współpracy, powstająca wizja przedsięwzięcia – za mało szczegółów, inne wyobrażenia... Współpraca z psychologiem wyjaśnia kilka kwestii, pomaga grupie zrozumieć siebie nawzajem i sprecyzować potrzeby.

W trakcie kolejnego ze spotkań do grupy dochodzi jedna osoba – spokojna, uważna pani, która słucha z zainteresowaniem omawianych tematów, nie mówiąc przy tym ani słowa. Znają się z Panem Adamem, to on ją zaprosił na

spotkanie. Pani Lidia może przyłączy się do inicjatywy, kiedy poukłada swoje sprawy i uzna, że takie przedsięwzięcie jej pasuje. Kiedy inna uczestniczka rezygnuje z udziału w tworzeniu spółdzielni, bo jej plany nie pokrywają się z planami pozostałych, Pani Lidia decyduje się dołączyć.

FACH W RĘCE, NIE OD RĘKI

Członkowie inicjatywy podejmują wysiłki, aby przygotować się jak najlepiej do pracy w przyszłej spółdzielni. Uczą się fachu, korzystają z stworzonych przez Pana Adama konspektów zajęć, z jego wiedzy i doświadczenia. Nawigują kontakty, zbierają informacje dotyczące wszystkiego, co może im pomóc w przedsięwzięciu. Pan Adam jest szczególnie aktywny na tym polu. Dokłada wszelkich wysiłków, aby zrealizować plany i dać spółdzielni jak najlepszą możliwość rozpoczęcia działań.

Powiatowy Urząd Pracy w Elblągu dofinansowuje kurs dawnych technik stolarskich dla dwóch członków grupy inicjatywnej spółdzielni socjalnej. To nie lada wyzwanie, bo ostatni taki organizowany był prawie pół wieku temu. I tę niszę spółdzielnia chce wykorzystać w swojej pracy. Po kursie, jako osoby spoza branży stolarskiej, będą potrafili pracować w tym zawodzie. Większe umiejętności, szerszy wachlarz usług, to lepszy start na rynku dla spółdzielni. Realizatorem kursu jest Centrum Kształcenia Praktycznego w Elblągu, posiadające świetne zaplecze techniczne i profesjonalną kadre. Przychyłność Pana Dyrektora idei spółdzielczej i jego wyrozumiałość jest tu niezwykle cenna, szczególnie, gdy w grę wchodzi czynnik ludzki.

KTO NIE RYZYKUJE, TEN...

Pierwszy kryzys. Jedna z osób grupy założycielskiej spółdzielni trafia na

zwolnienie lekarskie. Przerywa kurs, opuszcza pozostałych. Brak odzewu, informacji i znaku życia. Reszta musi to jakoś przejść – w końcu to efekt ryzyka, jakie podejmują spółdzielcy tworząc firmę z mało znanymi sobie ludźmi. Skruszony „chorobowicz” wraca jednak na koniec kursu. Efekt nauki nie jest więc taki, jak zakładano na początku, co też rodzi wiele wątpliwości co do osoby i jej uczestnictwa w spółdzielni. Słusznie zresztą. Spółdzielnia nie jest tworem dla leniwych, a ci, którym się chce, muszą mieć pewność, że reszta grupy nie zawiedzie. Szczególnie wtedy, gdy otrzymuje się dotację z urzędu i przez okres dwunastu miesięcy trzeba spółdzielnię utrzymać. W innym wypadku zwraca się dotację.

ZMIANY W ZESPOLE

Po naradach w gronie własnym i rozmowie z psychologiem grupa postanawia wyłączyć go z tworzenia spółdzielni. Kurs kończy Pani Lidia z pełnym sukcesem. W międzyczasie szko-

lenie z zakładania i funkcjonowania spółdzielni socjalnych kończy Pan Maciej – dość wysoki, spokojny, wyważony brunet w średnim wieku.

I tu pojawia się ważna kwestia – według założenia Pana Adama, spółdzielnię mają tworzyć osoby w wieku od czterdziestu lat, ze względu i na specyfikę pracy w tej spółdzielni (w tej branży), i trudności z zatrudnieniem tych osób na rynku pracy. Jest to też dobry argument dla tworzenia spółdzielni. Osoby z mniejszymi szansami na zatrudnienie mogą sami stworzyć sobie warunki do pracy i rozwoju. Poza tym – nadal w kwestii wieku – osoby po trzydziestym roku życia wchodzą w okres stabilizacji zawodowej, wiedzą już czego chcą, są zdecydowani i z reguły dobrze odnajdują się w swej roli.

Wyjątkiem wiekowym w grupie Pana Adama jest Pan Radek. Będzie on też założycielem spółdzielni spoza katalogu osób bezrobotnych. Ma wiedzę i umiejętności zawodowe, które są w ich przedsięwzięciu niezbędne.

BĘDZIE SUKCES?

Po perypetiach związanych z rotacją w zespole przyszłych spółdzielców, przyszedł czas na konkrety – biznesplan i statut. Ten ostatni, po poprawkach doradcy specjalistycznego, już właściwie gotowy, czeka na spotkanie założycielskie. Jeszcze tylko kilka kwestii organizacyjnych i przedsiębiorstwo społeczne formalnie może ruszać.

A co z ludźmi? Czy są gotowi na wysiłek? Współpracę? Sprostanie wymaganiom rynku? Wiedzą, że potrafią, mają praktykę, pewne doświadczenia wspólnego działania. Czy skrojone jest to na miarę sukcesu, dopiero się okaże. Nie teraz i nie po miesiącu, nie po dwóch, ale po roku działalności co najmniej. Najpierw muszą zmierzyć się z wymogami klientów, konkurencją, własnymi słabościami. Na tym etapie wiedzą już na pewno, że najmocniejszą i najsłabszą zarazem stroną spółdzielni są tworzący ją ludzie.

„POGRODZIE, ŻYZNY OGRODZIE...”

Justyna Ocalewicz

Wieś to niewielka, ale jakże wyjątkowa. Jej historia jest długa, a droga rozwoju zawiła. Jedną ze stacji na tej drodze (wypuszczając od siebie jedynie autobusy dobrych inicjatyw) jest funkcjonujące tu Stowarzyszenie „Pogrodzie dla Przyszłości”, o którym w artykule dobrych słów kilka.

Organizacja powstała w 2005 roku, z inicjatywy samych mieszkańców, którzy zamiast biernie przyglądać się biegowi historii, postanowili go zmienić. Osoby, które zainicjowały stowarzyszenie, szybko zorientowały się, że mają wielu sprzymierzeńców swojego pomysłu – nie tylko wśród mieszkańców miejscowości, ale również wśród jej przyjaciół. Organizacja jest jedną z niewielu w regionie, która zdecydowała się

na prowadzenie działalności gospodarczej. Możliwość jej prowadzenia mieli zapisaną w statucie od samego początku, ale tak naprawdę zapis wprowadzili w życie jakieś 4 lata temu, kiedy zaczęli pracować nad stworzeniem u siebie miejscowości tematycznej. Wynikało to z realnej potrzeby i świadomości członków, którzy już nieraz przekonali się o tym, że aplikowanie o środki unijne nie zawsze daje gwarancję dofi-

nansowania. Poza tym pojawiła się sposobność zatrudniania pracowników, a tu postawiono na mieszkańców, którzy dzięki inicjatywie członków stowarzyszenia mają możliwość „dorobienia”, wytwarzając rękodzieło, obsługując grę terenową czy rajd rowerowy.

TO WSZYSTKO DLA MIESZKAŃCÓW

– Naszej miejscowości potrzeba OŻYWIENIA – deklarują zgodnie członkowie stowarzyszenia – z jednej strony gospodarczego, bo sytuacja na rynku pracy nie jest kolorowa, z dru-

Foto: Bartek Rybczewski

giej strony zależy nam na tym, żeby mieszkańcom bardziej się chciało: sportykać, działać, wspólnie się bawić, ale jeżeli trzeba to również pracować. Żeby nasze dzieciaki miały takie same szanse na rozwój jak pociechy rodziców z dużych miast, żeby nasi seniorzy czuli się potrzebni i ważni, a w razie potrzeby mieli do kogo zwrócić się o pomoc. Wreszcie chcielibyśmy, aby Pogrodzie wyglądało tak jak widzą je oczy wyobraźni samych mieszkańców. Sami spotykaliśmy się, aby przygotować plan odnowy miejscowości, który wreszcie został zrealizowany! To my musimy decydować o przyszłości wsi. Pogrodzie to zasoby – przyrodnicze, kulturowe, historyczne, którymi my, jako gospodarze, musimy zarządzać, a stowarzyszenie z działalnością gospodarczą daje więcej możliwości.

POGRODZIE WIOSKĄ DZIECI

Rzeczywiście mieszkańcy wsi wykorzystują te zasoby na rzecz rozwoju miejscowości. Dowodem na to jest funkcjonująca tu wieś tematyczna. To wszystko mogłoby nie przebiegać tak sprawnie, gdyby nie stowarzyszenie z działalnością gospodarczą. Pogrodzianie swoje nadzieje na przyszłość wiążą z rozwojem turystyki wsi. Już teraz jako stowarzyszenie mogą zatrudniać osoby realizujące oferty wsi tematycznej „Pogrodzie Wioska Dzieci” – obsłu-

ga gry terenowej, prowadzenie warsztatów z rękodzieła, zapewnianie atrakcji odwiedzającym region turystom. I choć skala tego zjawiska jeszcze nie oszałamia, to przecież są to dopiero początki, maszyna się rozpędza, ale jak już nabierze prędkości – nikt jej nie zatrzyma.

OKOLICZNOŚCIOWE KARTKI Z POGRODZIA

Dla przykładu weźmy jeden z produktów Stowarzyszenia – okolicznościowe kartki. Przygotowywane są własnoręcznie przez mieszkanki Pogrodzia. Przed świętami stowarzyszenie otrzymuje zamówienia nie tylko od osób fizycznych, ale również od instytucji i prywatnych firm. Produkujący dbają o estetykę swoich kartek i ich niepowtarzalność – najważniejsze to zadowolić klienta, solidna firma. Przed świętami Wielkanocy w Pogrodziu organizowany jest kiermasz, na którym już nie tylko świąteczne kartki, ale i palmy, stroiki, pisanki uśmiechają się do każdego podpowiadając „Kup mnie, jestem piękna i niepowtarzalna a dochód z mojej sprzedaży pomoże sfinansować letni wypoczynek dzieci z Pogrodzia”.

GDZIE SĄ TRUDNOŚCI?

Ogromną trudnością są obwarowania prawne. Członkowie stowarzyszenia szczególnie ubolewają nad tymi do-

Rajd rowerowy to jedna z ofert Stowarzyszenia

tyczącymi wyrobów kulinarnych – mają możliwość i potencjał, aby takie wyroby sprzedawać, niestety póki co nie są w stanie sprostać wszystkim wymaganiom sanepidu.

A księgowość? Rozliczenia? To nie jest trudność. To codzienność organizacji – gdy taka otrzymuje dofinansowanie w ramach projektu bądź pieniądze na realizację jakiegoś zadania z samorządu, to też musi się rozliczyć.

PODSUMOWUJĄC

Środki z działalności gospodarczej nie są ogromne, ale dają możliwość płynności finansowej, wystarczają na bieżące wydatki stowarzyszenia.

Mieszkańcy mają możliwość zarabiania – organizacja realizuje więc jeden ze swoich celów. Część mieszkańców miejscowości jest bezrobotna, ale nie dlatego, że nie może znaleźć sobie pracy – nie mają możliwości podjęcia pracy w pełnym wymiarze godzin (opiekują się dziećmi bądź osobami starszymi). Stowarzyszenie stwarza im elastyczną możliwość zarobkowania i pracy – na miejscu, w domu.

A kiedy zadać członkom stowarzyszenia pytanie o to, czy warto, odpowiadają: jeśli nawet kilka osób – 2, 3, może 5 – ma możliwość zarobienia, to już śmiało możemy mówić, że warto było tę działalność rozpocząć.

PROGRAM ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ W WOJEWÓDZTWIE

Arkadiusz Jachimowicz

Zespół ds. rozwoju ekonomii społecznej przy marszałku województwa opracował „Regionalny plan działań na rzecz promocji i upowszechniania ekonomii społecznej w województwie warmińsko-mazurskim na lata 2011-2015”.

Dokument ten został przyjęty przez zarząd województwa pod koniec ubiegłego roku. Miałem przyjemność być w grupie wypracowującej plan. Odbyło się kilka intensywnych i pracowitych spotkań w gronie regionalnych ekspertów i praktyków. A że były również spotkania dwudniowe, stąd pojawiła się możliwość lepszego poznania się członków zespołu i zaznajomienia z dobrymi praktykami: m.in. wioskami tematycznymi znad Zalewu Wiślanego oraz Wioską Garncarską z okolic Nidzicy.

Moderatorami spotkań byli kolejni członkowie zespołu. Pracowaliśmy pod czujnym okiem dyrektora Wiesławy Przybysz (Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej), a całość redagował nieoceniony Marek Jurzyński – specjalista ds. ekonomii społecznej w ROPS. Praca w taki sposób i w takim zespole była dużym wyzwaniem, ćwiczeniem intelektualnym i ogromną przyjemnością. Warto podkreślić, iż temat ekonomii społecznej jest zagadnieniem nowym, a plan tworzony był po raz pierwszy, stąd szereg pytań i wątpliwości. Sądzę jednak, że wynik pracy jest satysfakcjonujący, co można sprawdzić zapoznając się z materiałem umieszczonym na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego (www.wrota.warmia.mazury.pl, zakładka Urząd Marszałkowski – Polityka Społeczna – Ekonomia Społeczna).

PROBLEMY, CZYLI CO PRZESZKADZA

W części diagnostycznej wypracowane zostały najważniejsze przeszkody w rozwoju ekonomii społecznej (problemy). Za główny uznano: niewystarczający udział ekonomii społecznej w aktywizacji zawodowej i społecznej grup zagrożonych wykluczeniem w województwie warmińsko-mazurskim. Jako przyczyny tej sytuacji wskazano: niespój-

ny system wsparcia ekonomii społecznej w regionie, niewystarczającą świadomość społeczną w zakresie ekonomii społecznej, słabą efektywność ekonomiczną istniejących przedsiębiorstw społecznych oraz bariery prawno-administracyjne funkcjonowania i rozwoju ekonomii społecznej. Analizę problemów dokonano w formie tzw. drzewa problemów, a całą diagnozę wzmocniono jeszcze analizą SWOT (silne i słabe strony, szanse i zagrożenia).

ZASADY REALIZACJI

Zespół zaproponował szereg zasad, na których powinna opierać się realizacja celów i działań zawartych w dokumencie, obowiązujących wszystkich realizatorów planu.

Wskazano zasady:

- partnerstwa i dialogu na szczeblu lokalnym i regionalnym,
- budowania kapitału ludzkiego, społecznego i kreatywnego,
- subsydiarności,
- koncentracji środków i nakładów na realizację konkretnych projektów,
- komplementarności i długofalowości udzielanego wsparcia,
- zrównoważonego rozwoju (społeczno-gospodarczego, szanującego środowisko przyrodnicze).

(Przyznam, że próbowałem przekonać zespół do zdroworozsądkowej zasady, że samorządy w pierwszym rzędzie powinny przekazywać zadania publiczne przedsiębiorstwom społecznym, ale jeszcze się nie udało. Może uda się w kolejnym planie).

CELE, CZYLI CO TRZEBA ZMIENIĆ

„Zwiększenie udziału ekonomii społecznej w rozwoju społeczno-gospodarczym województwa warmińsko-ma-

zurskiego ze szczególnym uwzględnieniem aktywizacji zawodowej i społecznej grup zagrożonych wykluczeniem” – to cel główny na najbliższe cztery lata. (Warto dodać, że zapis celu głównego uległ korekcie w trakcie konsultacji, co świadczy o otwartości zespołu na uzasadnione wnioski).

Powyższy cel będzie realizowany w ramach szeregu celów szczegółowych zawartych w czterech obszarach priorytetowych:

Priorytet I. Spójny system wsparcia ekonomii społecznej w Regionie

Cele:

- Wdrożenie i doskonalenie systemu wsparcia ekonomii społecznej.
- Przygotowanie kompetentnej kadry wspierającej ekonomię społeczną.
- Przygotowanie systemu doskonalenia kadry wspierającej ekonomię społeczną.

Priorytet II. Wzrost świadomości na temat ekonomii społecznej

- Wzrost wiedzy na temat ekonomii społecznej wśród różnych grup społecznych województwa.
- Wprowadzenie wiedzy na temat ekonomii społecznej do systemu kształcenia formalnego i nieformalnego.
- Promocja ekonomii społecznej w Regionie (dobre praktyki, marka i produkty).

Priorytet III. Poprawa efektywności ekonomicznej podmiotów ekonomii społecznej

- Stworzenie systemu wsparcia biznesowego dla przedsiębiorstw społecznych.
- Wzrost jakości produktów ekonomii społecznej.
- Wzrost kompetencji kadry podmiotów ekonomii społecznej.

Priorytet IV. Administracja publiczna wspiera rozwój ekonomii społecznej w Regionie

Inicjowanie zmian sprzyjających spójności prawa w zakresie ekonomii społecznej.

Uproszczenie i ujednoczenie procedur w zakresie obsługi podmiotów ekonomii społecznej.

Ekonomia społeczna jednym z kierunków rozwoju społeczno-gospodarczego na wszystkich szczeblach samorządu terytorialnego.

Cele realizowane są przez konkretne działania. Te działania zostało szczegółowo omówione i zapisane pod każdym z celów.

WSKAŹNIKI, CZYLI SKĄD WIEMY, ŻE PLAN JEST ZREALIZOWANY

O powodzeniu w realizacji planu będą mówiły wskaźniki, które zostaną pod koniec jego realizacji skrupulatnie przeliczone. Zaplanowano następujące wskaźniki:

- liczba podmiotów ekonomii społecznej (PES) w województwie,
- liczba osób zatrudnionych w przedsiębiorstwach społecznych na podstawie umowy o pracę,
- liczba gmin/powiatów, które uwzględniły problematykę ekonomii społecznej w swoich dokumentach programowych,
- liczba gmin/powiatów, które określiły możliwość zlecenia usług społecznych PES w rocznych lub wieloletnich programach współpracy z organizacjami pozarządowymi,
- liczba organizacji pozarządowych, które na skutek wsparcia OWES rozpoczęły działalność gospodarczą.

FINANSOWANIE

Ciężar finansowy realizacji planu oparty jest o Program Operacyjny Kapi-

tał Ludzki (ok. 68 mln zł), a także środki dostępne w ramach innych programów operacyjnych, środki z budżetu państwa oraz samorządów terytorialnych, środki własne podmiotów ekonomii społecznej.

PLAN AMBITNY

Elementy planu już są realizowane. Całość powinna zakończyć się w roku 2015, o czym traktuje szczegółowy harmonogram działań. Nad realizacją planu na bieżąco czuwa Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, który w razie potrzeby dokona korekty działań w porozumieniu z Zespołem ds. ekonomii społecznej.

Podsumowując, trzeba powiedzieć, że plan jest bardzo ambitny, ale rozsądny, przemyślany i – na szczęście – oparty o konkretne pieniądze. Musi się udać! ■

ZESPOŁY DS. EKONOMII SPOŁECZNEJ

Bartłomiej Głuszak

Mają powstać w każdym powiecie. Tak przynajmniej zakłada Regionalny Plan Działań na Rzecz Promocji i Upowszechniania Ekonomii Społecznej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2011-2015. Jak jednak mają wyglądać? Kto ma je inicjować, a kto tworzyć? Jakie mają zadania? I jak się mają do wielu funkcjonujących już partnerstw, zespołów, grup roboczych? Pytań jest jeszcze więcej, a odpowiedzi? One dopiero powstają, tak jak powstają pierwsze zespoły ds. ekonomii społecznej.

Główni przedstawiciele przedsiębiorstw społecznych na Warmii i Mazurach to organizacje pozarządowe prowadzące działalność gospodarczą oraz spółdzielnie socjalne. Jednych i drugich nie ma za wiele, choć ich liczba stale się powiększa. Poza uwarunkowaniami społecznymi, są to przede wszystkim przedsiębiorstwa i z ekonomicznego punktu widzenia podlegają takim samym regułom rynku, jak firmy komercyjne. Powinny stawiać na jakość, budować markę produktu czy usługi, skutecznie docierać do klientów. By jednak sektor ten rozwijał się systemowo, warto zdobyć się na „spojrzenie z lotu pta-

ka”, oceniać, jakie bariery i wyzwania stoją przed ekonomią społeczną oraz planować, jak na te bariery i wyzwania zareagować. Przestrzeń taką tworzyć mają właśnie zespoły ds. ekonomii społecznej.

PIERWSI W REGIONIE

Pierwszy zespół powstał w Elblągu, w październiku 2009 roku – Zespół do spraw ekonomii społecznej w mieście Elblągu. Kolejny powstał w następnym miesiącu – listopadzie 2009. Był to Zespół ds. wdrażania i promocji ekonomii społecznej w województwie war-

mińsko-mazurskim. Przez prawie trzy lata były to jedyne zespoły w naszym regionie.

Sytuacja ta powoli się zmienia. Jest to zasługa m.in. zespołu wojewódzkiego, który większość wysiłku włożył w opracowanie spójnej strategii rozwoju ekonomii społecznej. Tak powstał Regionalny Plan Działań na Rzecz Promocji i Upowszechniania Ekonomii Społecznej w Województwie Warmińsko-Mazurskim na lata 2011-2015.

MOCOWANIA PRAWNE

Pierwszy Priorytet Planu, pt. „Spójny system wsparcia ekonomii społecznej w Regionie”, zakłada w działaniu 1.1.8 inicjowanie, na poziomie samorządów lokalnych, procesu tworzenia zespołów ds. ekonomii społecznej. Istnieje szereg podstaw prawnych, w oparciu o które zespoły takie mogą być tworzone, z Ustawą o działalności pożytku

publicznego i o wolontariacie na czele. W przypadku zespołu wojewódzkiego te podstawy to Ustawa o samorządzie województwa oraz art. 21 pkt. 1 i 4 Ustawy o pomocy społecznej. W przypadku Miasta Elbląga zespół powstał w oparciu o Regulamin Organizacyjny Urzędu Miejskiego w Elblągu.

ZACZYNAJĄC OD POWIATU

Ze względu na fakt, że na poziomie lokalnym przedsiębiorstw społecznych jest nadal niewiele, zasadne wydaje się tworzenie zespołów powiatowych. Do prac w zespole zaprasza starosta – tak stało się w przypadku powiatu lidzbarskiego czy Elbląga (jako powiatu grodzkiego).

W skład zespołu powinni wejść:

- przedstawiciele wszystkich samorządów gminnych – praktyka wskazuje, iż reprezentują je głównie szefowie ośrodków pomocy społecznej; ponieważ najliczniejszą grupą podmiotów ekonomii społecznej są organizacje pozarządowe, warto, by samorząd reprezentowany był również przez burmistrza/wójta czy ich zastępcę, odpowiedzialnego za sprawy społeczne;
- przedstawiciele jednostek samorządu, zwłaszcza Powiatowego Urzędu Pracy oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie;
- przedstawiciele sektora pozarządowego – w już istniejących zespołach są to przedstawiciele dużych organizacji, jak Związek Harcerstwa Polskiego, bądź organizacji zajmujących się wspieraniem przedsiębiorczości i ekonomii społecznej, np. prowadzące Ośrodki Wspierania Inicjatyw Ekonomii Społecznej czy udzielające dotacji na utworzenie spółdzielni socjalnych;
- przedstawiciele przedsiębiorstw społecznych, czyli organizacji pozarządowych prowadzących działalność gospodarczą, spółdzielni socjalnych i innych;
- przedstawiciele istniejących już partnerstw i reprezentacji, jak np. Rad Organizacji Pozarządowych czy partnerstw lokalnych, mających w swych założeniach również rozwój ekonomii społecznej.

KLUCZOWA ROLA ANIMATORA

Obecnie w tworzeniu zespołów ds. ekonomii społecznej pomagają Ośrodki Wspierania Inicjatyw Ekonomii Społecznej. I tak np. w Ośrodku prowadzonym przez Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych animator spotyka się z przedstawicielami wszystkich samorządów, zaczynając oczywiście od starosty. Jego otwarcie na ideę rozwoju ekonomii społecznej jest bowiem kluczowe. Na spotkaniach przedstawiane są właśnie: idea ekonomii społecznej, Plan Działań na rzecz (...) Ekonomii Społecznej, dobre praktyki oraz idea budowy zespołów ds. ekonomii społecznej. Spotkania takie realizowane są również z przedstawicielami PCPR, PUP, kluczowych organizacji. Cykl spotkań pozwala zdiagnozować, czy istnieje zainteresowanie ekonomią społeczną, a w konsekwencji – wola do prac nad rozwojem tego sektora w danym powiecie. Gdy taka wola istnieje, zespół z inicjatywy starosty się konstituuje.

Sama formuła zespołu jest bardzo ogólna. Zakres działania wypracować powinien sam zespół, w oparciu o zdiagnozowane przez siebie potrzeby.

JEST ZESPÓŁ, SĄ ZADANIA

Z dotychczasowych doświadczeń wynika, że podstawowe wyzwanie to budowa strategii (bądź planu) rozwoju ekonomii społecznej. Drugi obszar to rozwiązania prawno-instytucjonalne (dla przykładu – w Elblągu trwają przygotowania do wdrożenia klauzuli społecznej w zamówieniach publicznych). Kolejny obszar to edukacja i promocja. Bardzo ważnym zadaniem zespołu jest również wzajemna komunikacja i planowanie bieżących działań.

Oto zadania zespołu na przykładzie zespołu elbląskiego:

- 1) Przygotowanie projektu programu rozwoju ekonomii społecznej;
- 2) Opracowanie propozycji rozwiązań prawno-instytucjonalnych w obszarze funkcjonowania spółdzielni socjalnych;
- 3) Opracowanie propozycji rozwiązań finansowych w obszarze funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej;
- 4) Przygotowanie założeń i realiza-

cja systemu edukacji w obszarze ekonomii społecznej;

- 5) Przygotowanie rekomendacji w obszarze promocji i monitoringu działań w zakresie ekonomii społecznej.

OBSŁUGA ZESPOŁU

Funkcję „sekretariatu”, czyli obsługi zespołu ds. ekonomii społecznej, pełni zwykle wskazany wydział czy departament starostwa powiatowego, czy danej jednostki samorządu. I tak w Urzędzie Marszałkowskim rolę tę pełni Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie. Rola ta sprowadza się przede wszystkim do organizacji spotkań, ich moderowania, zabezpieczania odpowiednich materiałów merytorycznych, sprawozdawczości itp.

PARTNERSKO DLA EKONOMII SPOŁECZNEJ

Podsumowując, główne wyzwanie, z jakim zmierzyć się mają zespoły, jest partnerskie podejście do rozwoju ekonomii społecznej w województwie. Na chwilę obecną jednak wyzwaniem samym w sobie są same zespoły. Powstał już zespół w powiecie lidzbarskim, przygotowuje się uruchomienie zespołów w kolejnych powiatach, m.in. braniewskim czy elbląskim. Najbliższy rok pokaże, na ile będą to ciała realnie wpływające na wprowadzenie zmiany społecznej, a na ile kolejne grupy o charakterze konsultacyjnym, niewnoszące wiele do lokalnej rzeczywistości.

A potrzeb i możliwości ich realizacji jest dużo. Jednym z takich wyzwań jest nawiązanie relacji z przedsiębiorcami. Kolejnym – zaproszenie do zespołów przedsiębiorców społecznych. Następny – wprowadzenie do powszechnego stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych. Są jeszcze wyzwania związane ze skutecznym wykorzystaniem dotacji na tworzenie spółdzielni socjalnych czy też z uruchamianiem kolejnych powiatowych inkubatorów przedsiębiorczości społecznej.

Najbliższy czas więc to czas wyętej pracy. Perspektywy są obiecujące – w ciągu ostatnich ok. dwóch miesięcy przybyło w całym kraju ponad 30 spółdzielni socjalnych. ■

WSPARCIE DLA FUNKCJONUJĄCYCH PRZEDSIĘBIORSTW SPOŁECZNYCH

INKUBATOR PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ W ELBLĄGU

Katarzyna Ciszewska-Wojtas

Bezpłatne korzystanie z pomieszczeń na własną działalność gospodarczą i pomoc doradcy specjalistycznego – to w skrócie oferta Inkubatora Przedsiębiorczości Społecznej w Elblągu.

Prowadząc spółdzielnię socjalną czy działalność gospodarczą organizacji pozarządowej, mamy często do czynienia z nowymi sytuacjami, które wymagają konsultacji z prawnikiem, doradcą podatkowym, specjalistą od reklamy czy Public Relations. Działaniom gospodarczym przydaje się nieraz weryfikacja biznesplanu lub przygotowanie takiego dokumentu, który wsparłby rozwój działalności zarobkowej niezbędnej do realizacji celów statutowych. Prowadzone dokumentacje czy regulaminy wewnętrzne potrzebują czasem sprawdzenia zgodności ich zapisów z prawem. W tym zakresie przedsiębiorstwa społeczne mogą skorzystać z bezpłatnego wsparcia doradcy, ekspertów z różnych dziedzin, między innymi z:

- **diagnozowania potrzeb** i obszarów wsparcia;
- **konsultacji dokumentów**, tj. regulaminów wewnętrznych (np. pracy, wynagradzania pracowników, zakładowego funduszu świadczeń socjalnych), polityki rachunkowości, polityki bezpieczeństwa, przeciwdziałania

nia praniu brudnych pieniędzy, dokumentów i procedur związanych z zamówieniami publicznymi, statutów, uchwał itd.;

- **księgowości** (doradztwo finansowe dotyczące prowadzenia pełnej księgowości, rejestrów i ewidencji, sporządzania sprawozdań finansowych, zarządzania finansami itp.);
- **kadr i płac** (doradztwo dotyczące naliczania wynagrodzeń, przygotowywania deklaracji podatkowych, prowadzenia rozliczeń z ZUS i PFRON, itp.);
- **reklamy i marketingu** – projektowanie i tworzenie ulotek, plakatów, katalogów promocyjnych, stron www, spotów, billboardów, reklamy tranzytowej, wizualizacji;
- **public relations** – kreowanie wizerunku przedsiębiorstwa, wystąpienia publiczne, współpraca z mediami;
- **psychologii** – proces grupowy, kryzysy, konflikty, praca zespołowa, przywództwo, motywacja, rola w grupie, zasady komunikacji, ne-

gociacje, podejmowanie decyzji, zarządzanie zmianą, umiejętności interpersonalne;

- **biznes planu** oraz w zakresie innych dziedzin niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania podmiotów.

Ponadto, przedsiębiorcy społeczni mogą liczyć na wsparcie w postaci zaplecza lokalowego z dostępem do mediów oraz wyposażeniem w podstawowe sprzęty biurowe przez okres do 12 miesięcy. Ma to ułatwić im funkcjonowanie na rynku i umożliwić rozwój.

Wsparcie to realizowane jest w zakresie Inkubatora Przedsiębiorczości Społecznej prowadzonego przez Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych w ramach projektu "OWIES – Ośrodek Wspierania Inicjatyw Ekonomii Społecznej w Elblągu", dofinansowanego ze środków Unii Europejskiej.

Wszystkie zainteresowane osoby zapraszamy do Ośrodka Wspierania Inicjatyw Ekonomii Społecznej w Elblągu, ul. Związku Jaszczurczego 17, tel. 55 236 27 16, e-mail: k.ciszewska@eswip.pl. Osobą kontaktową w tej sprawie jest Katarzyna Ciszewska-Wojtas.

INKUBATOR PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ

ZLECANIE ZADAŃ PODMIOTOM EKONOMII SPOŁECZNEJ

Małgorzata Woźna

Lokalne samorzady dysponują różnymi, zarówno finansowymi, jak i pozafinansowymi możliwościami wsparcia podmiotów ekonomii społecznej. Część z tych instrumentów wsparcia jest dedykowana specyficznym typom podmiotów, np. spółdzielniom socjalnym, inne zaś szeroko są adresowane do wszystkich typów przedsiębiorstw społecznych. Współpraca finansowa – bo o niej tu będzie mowa – regulowana jest przez szereg ustaw, od Prawa Zamówień Publicznych po Ustawę o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Swoje rozważania skoncentruję na tej drugiej.

UPORZĄDKUJMY FAKTY

Ustawa o działalności pożytku publicznego reguluje zasady prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych oraz współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi. Ale rzecz dotyczy nie tylko organizacji pozarządowych, o których definicja ustawy mówi, iż są to podmioty:

- niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu Ustawy o finansach publicznych,
- niedziałające w celu osiągnięcia zysku – osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia, z zastrzeżeniem ust. 4 (poniżej). Działalność pożytku publicznego może być prowadzona także przez:
- osoby prawne i jednostki organizacyjne działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, jeżeli ich cele statutowe obejmują prowadzenie działalności pożytku publicznego
- stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego
- spółdzielnie socjalne
- spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działają-

cymi na podstawie przepisów Ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. Nr 127, poz. 857, z późn. zm.), które nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.

W powyższym tekście mowa jest o działalności pożytku publicznego. To działalność społecznie użyteczna, prowadzona przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie. Są to 33 zadania, od pomocy społecznej, przez działalność w obszarze edukacji i kultury, na promocji naszego kraju kończąc. Podmioty, o których mowa w ustawie, działają na podstawie wymienionych w niej zadań publicznych tak samo jak samorzady. Dzięki temu możliwa jest współpraca finansowa.

Organy administracji publicznej prowadzą działalność w sferze zadań publicznych. Współpracują przy tym z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w ustawie, które prowadzą – odpowiednio do terytorialnego zakresu działania organów administracji publicznej – działalność pożytku publicznego w zakresie odpowiadającym zadaniom tych organów.

WSPÓŁPRACA, CZYLI CO?

Ustawodawca przewidział kilka form współpracy samorządów lokalnych z organizacjami pozarządowymi. W niniejszym artykule mówimy o zleca-

niu (organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w ustawie) realizacji zadań publicznych na zasadach określonych przez ustawodawcę.

Zlecenie realizacji zadań publicznych może mieć formy:

- powierzenia wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji (powierzenie to przekazanie 100% wartości realizowanego działania),
- wspierania wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji (to przekazanie tylko części dofinansowania na realizację zadania).

WSPÓŁPRACUJMY ZGODNIE Z ZASADAMI

Współpraca, o której mowa, powinna odbywać się na zasadach: pomocniczości, suwerenności, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności.

Zgodnie z podstawowo rozumianą zasadą pomocniczości, zadania publiczne powinny być rozdzielone pomiędzy poszczególne szczeble władz. Każde takie zadanie powinno być powierzone tej jednostce władzy publicznej, która gwarantuje jego wykonanie efektywnie i znajduje się na możliwie najniższym szczeblu struktury władz. Jeśli zatem zadanie publiczne może zostać wykonane efektywniej przez podmiot niepubliczny, powinno dojść do zlecenia tego zadania istniejącym podmiotom niepublicznym, w szczególności organizacjom pozarządowym.

W myśl zasady pomocniczości, przy suwerenności stron organy administracji publicznej, respektując odrębność i suwerenność zorganizowanych wspólnot obywateli, uznając ich prawo do samodzielnego definiowania i rozwiązywania problemów, w tym należących do sfery zadań publicznych i w takim zakresie, współpracują z tymi organiza-

cjami, a także wspierają ich działalność oraz umożliwiają realizację zadań publicznych na zasadach i w formie określonych w projektowanej ustawie.¹

Zgodnie z zasadą partnerstwa, organizacje pozarządowe uczestniczą w identyfikowaniu i definiowaniu problemów, których rozwiązywanie stanowi przedmiot zadań publicznych, w wypracowywaniu sposobów wykonywania zadań publicznych przez właściwy organ administracji publicznej, a także w wykonywaniu tych zadań.

Kierując się zasadą efektywności, organy administracji publicznej, przy zlecaniu organizacjom pozarządowym zadań publicznych do realizacji, dokonują wyboru najefektywniejszego sposobu wykorzystania środków publicznych. Muszą przy tym przestrzegać zasad uczciwej konkurencji oraz wymogów określonych w Ustawie o finansach publicznych.

Mając na względzie zasadę jawności, organy administracji publicznej udostępniają współpracującym z nimi organizacjom pozarządowym informacje o zamiarach, celach i środkach przeznaczonych na realizację zadań publicznych, w których możliwa jest współpraca z tymi organizacjami, oraz o kosztach realizacji zadań publicznych

już prowadzonej w tym zakresie przez jednostki podległe organom administracji publicznej lub nadzorowane przez te organy, wraz z informacją o sposobie obliczania tych kosztów, tak aby możliwe było ich porównanie z kosztami realizacji analogicznych zadań przez inne instytucje i osoby.²

ZLECENIE ZADAŃ PUBLICZNYCH A PODMIOTY EKONOMII SPOŁECZNEJ

Działania przedsiębiorstw społecznych bardzo często wpisują się w zadania publiczne. Mogą więc realizować zadania, za które odpowiada samorząd, na określonych przez niego warunkach. Zlecenie zadania przedsiębiorstwu spo-

łecznemu ma istotne zalety: realizowane jest w ten sposób zadanie własne samorządu, równocześnie wzmacniana jest organizacja, która przyczynia się do rozwoju lokalnej społeczności. A przede wszystkim realizowana jest w ten sposób konstytucyjna zasada pomocniczości.

Spośród wszystkich zadań publicznych samorząd może zlecić te, które dotyczą świadczenia usług na rzecz mieszkańców i innych podmiotów (nie może zlecić wydawania decyzji administracyjnych oraz tworzenia przepisów, norm i standardów, w ramach ustawowo przewidzianych upoważnień), np. mogą być to zadania związane z pomocą społeczną (jak prowadzenie noclegowni dla osób bezdomnych).

ZLECENIE ZADANIA PUBLICZNEGO PRZEDSIĘBIORSTWU SPOŁECZNEMU

Istnieją dwie formalne ścieżki zlecenia przedsiębiorstwu społecznemu zadania publicznego. Pierwszy: w trybie Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Ustawa określa zasady przeprowadzenia konkursu ofert, podpisania umowy, nadzoru i sprawozdawczości. Pozwala również na zlecenie zadań poza trybem konkursowym w sytuacjach, kiedy koszt zlecenia nie przekracza 10 tys. zł. Środki finansowe na realizację zadania przekazywane są w postaci dotacji celowej, która musi zostać rozliczona. W konkursie mogą uczestniczyć tylko wybrane podmioty prawne, dzięki czemu nie muszą konkurować z podmiotami komercyjnymi.

Druga – w trybie ustawy Prawo zamówień publicznych – określa procedurę zamówienia, postępowanie, sposób dokumentowania wyboru oferty oraz nadzór nad jej realizacją. Stosowanie tego trybu wiąże się z nadzorem Urzędu Zamówień Publicznych. Tryb ten jest korzystny dla podmiotów ekonomii społecznej, ponieważ pozwala wypracować zysk, który następnie przeznaczony jest na cele społeczne.

W przypadku zamówień publicznych ofertę może złożyć każdy przedsiębiorca, w tym przedsiębiorcy społeczni (o tym w artykule Anny Marii Nadgrabskiej).

Do konkursów ogłaszanych w trybie Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie mogą występować jedynie: organizacje pozarządowe (stowarzyszenia i fundacje), kościelne osoby prawne, spółdzielnie socjalne, spółki akcyjne i z o.o. działające nie dla zysku oraz stowarzyszenia JST. Zawęża to listę uprawnionych podmiotów tak, że nie wszystkie podmioty ekonomii społecznej mogą być kontraktowane w tym trybie (np. wykluczone są spółdzielnie pracy, w tym spółdzielnie inwalidów). Zaznaczyć jednak należy, że zlecać w tym trybie można jedynie zadania pożytku publicznego, które nie mogą być przeznaczone na działalność gospodarczą.

FINANSOWANIE ZADAŃ ZLECONYCH

Budżet jednostki samorządu terytorialnego jest budżetem o charakterze jednolitym. Wyjątkiem są środki z państwowych funduszy celowych (np. Fundusz Pracy) oraz środki wynikające z ustawy o przeciwdziałaniu alkoholizmowi, które mogą być wydatkowane wyłącznie na cele przewidziane ustawą. Najczęściej w ramach budżetu wyodrębnia się w różnych działach środki, które będą finansowały zadania publiczne realizowane przez organizacje pozarządowe, spółdzielnie socjalne czy spółki non-profit. Ich wysokość i zakres de facto powinny zostać zapisane w programie współpracy z organizacjami pozarządowymi. W istocie każda część budżetu umożliwia finansowanie, choć samorządy najczęściej zlecają zadania określone konkretnymi ustawami, jak Ustawa o pomocy społecznej, o rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych, o wychowaniu w trzeźwości czy o kulturze fizycznej.

ZLECENIE ZADAŃ PUBLICZNYCH W ELBLĄGU

Samorząd elbląski współpracuje z organizacjami zarówno w formie finansowej, jak i pozafinansowej. Współpraca finansowa odbywa się głównie poprzez zlecenie organizacjom zadań publicznych.

¹ Izdebski H., „Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – komentarz”, Warszawa 2003, str. 10

² Kluczyńska J., Guć M., Gosk I., Sienicka A., „Prawne uwarunkowania współpracy samorządów i organizacji pozarządowych”

Wykaz zadań stałych zleczanych przez samorząd elbląski do realizacji organizacjom pozarządowym

	Zadania stałe	rok 2008	rok 2009	rok 2010	rok 2011
1	Sprawy społeczne	6	7	7	8
2	Edukacja	3	3	3	3
3	Kultura i sztuka	4	8	9	7
4	Turystyka i wypoczynek	4	6	3	3
5	Kultura fizyczna i sport	4	4	3	5
6	Promocja i rozwój miasta	2	-	4	-
7	Ochrona środowiska i ekologia	-	1	-	-
	Razem	23	29	29	26

Od wielu lat wspierane są m.in. zadania: „Centrum Organizacji Pozarządowych w Elblągu” (na realizację tego zadania samorząd przekazuje ok. 100 tys. zł rocznie – kontrakty 3-letnie), Miejskie Centrum Usług Wolontarystycznych (ok. 20 tys. zł rocznie) czy prowadzenie świetlic socjoterapeutycznych (ok. 30 tys. zł rocznie). Usługi te zostały wystandaryzowane i choć standardy te nie są jeszcze przyjęte

przez Radę Miejską, już wiemy, iż pieniądze przeznaczone na ten cel są tylko kroplą w morzu potrzeb (na funkcjonowanie świetlicy potrzeba ok. 200 tys. zł rocznie, Centrum Wolontariatu i Centrum Organizacji Pozarządowych to kwota rzędu 160-190 tys. zł!).

Nie tylko w Elblągu, ale w całym kraju rozpoczyna się proces przekazywania zadań samorządów lokalnych do realizacji przedsiębiorstwom społecz-

nym. O ile jest to proces nieuchronny, pozytywny oddźwięk takie działania będą miały tylko wówczas, gdy podmioty ekonomii społecznej będą przygotowane do przejęcia tychże zadań (np. prowadzenie domu dla bezdomnych czy szkół) a środki przekazywane na ich realizację będą odpowiadały rzeczywistym kosztom ponoszonym przy realizacji zadania. ■

O KLAUZULI SPOŁECZNEJ W PRAWIE ZAMÓWIEŃ PUBLICZNYCH

Anna Maria Nadgrabska

Większość z nas reaguje negatywnie na wszelkie zagadnienia związane z prawem zamówień publicznych, w tym na kwestie związane ze stosunkowo młodym zjawiskiem, jakim staje się stosowanie klauzul społecznych. Klauzula społeczna stanowi nowe narzędzie w zamówieniach realizowanych przez publiczne podmioty. Jednak zanim przejdziemy do założeń samej klauzuli, jej rodowodu oraz korzyści jakie mogą płynąć z jej stosowania, należy odpowiedzieć na kilka istotnych pytań...

Czym w ogóle są zamówienia publiczne? Dlaczego większość z nas reaguje negatywnie na obowiązek stosowania się do przepisów z nim związanych? Czy rzeczywiście kryterium „100% cena” (i to najniższa cena!) jest dobrym i jedynym rozwiązaniem

dla zachowania dyscypliny finansów, zwłaszcza tych publicznych?

Zamówienia publiczne (ang. public procurement) to termin określający wszelkie umowy odpłatne, zawierane między zamawiającym a wykonawcą, których przedmiotem są usługi, do-

stawy lub roboty budowlane finansowane ze środków publicznych. Zasady, tryb i procedury wyboru wykonawcy oraz zawarcia umowy określa w Polsce Prawo Zamówień Publicznych. Prawo to, co do zasady, muszą stosować wszystkie podmioty sektora finansów publicznych oraz wszystkie podmioty spoza sektora finansów publicznych, o ile składają zamówienia finansowane w ponad 50% ze środków publicznych, choć przepisy przewidują szereg zwolnień podmiotowych i przedmiotowych, w efekcie których podmioty nienależące do sektora finansów publicznych

świadczące usługi nie muszą stosować procedur zamówień publicznych.

ZAMÓWIENÍ RYS HISTORYCZNY

Prawo zamówień publicznych w historii Polski zapisują się już w latach międzywojennych, kiedy to w roku 1933 w życie weszła Ustawa „o dostawach i robotach na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz instytucji prawa publicznego”. W powojennej Polsce Ludowej pierwszy akt prawny dotyczący tych zagadnień wszedł w życie w roku 1948 i nosił nazwę Ustawy „o dostawach i robotach na rzecz Skarbu Państwa, samorządu oraz niektórych kategorii osób prawnych”, który zastąpił dotychczasowe przepisy i wprowadził zasadę bezprzetargowych zamówień. Następnie w roku 1957 wprowadzono Ustawę „o dostawach, robotach i usługach na rzecz jednostek państwowych”, którą ostatecznie zniesiono w roku 1983, pozostawiając zamówienia do określenia poprzez przepisy dotyczące poszczególnych resortów.

Współczesny kształt zamówień publicznych to początkowy okres lat dziewięćdziesiątych, kiedy to 10 czerwca 1994 roku uchwalono Ustawę o prawie zamówień publicznych, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 1995 roku, jednoznacznie wprowadzając prawo zamówień publicznych w Polsce. Parokrotnie została znolizowana, aby ostatecznie ujednoczyć jej przepisy z prawem Unii Europejskiej, w tym – wprowadzić możliwość stosowania klauzul społecznych. Ostatnia nowelizacja weszła w życie z dniem 16 czerwca 2009 roku. Od tego momentu, w ramach realizowanych zamówień publicznych, możliwe jest ich stosowanie.

NADGORLIWOŚĆ NISKICH CEN

Dlaczego jednak większość z nas reaguje negatywnie na obowiązek stosowania prawa zamówień publicznych? Możliwe, że dzięki pracy mediów, z których dowiadujemy się, iż część z zamówień, zlecanych przez zobligowane do tego instytucje, realizowanych jest z nadzwyczajną nadgorliwością. Ta związana jest z kryterium

najniższej ceny, którą w wielu przypadkach można nazwać rażąco niską, niedostosowaną do dzisiejszych realiów ponoszonych kosztów wykonawcy zlecenia, co często kończy się niewłaściwie realizowanym zamówieniem, stosowanie materiałów zastępczych (tańszych) i często gorszych jakościowo, nie opłacaniem pracowników bądź podwykonawców czy niezrealizowaniem zamówienia. W takiej sytuacji realizowane zamówienia użyteczności publicznej (typu: budowa dróg czy budynków, usługi na rzecz społeczności lokalnych i całego społeczeństwa polskiego) kończą się zazwyczaj niekorzystnie zarówno dla zamawiającego, który pozostaje z kłopotem niezrealizowanego zamówienia, jak i wykonawcy, który pozostaje z długami i złą opinią w środowisku zawodowym, lokalnym i potencjalnych zamawiających. Natomiast bezpośrednio wykonujący zlecenie, oprócz braku pracy, borykają się z brakiem płynności finansowej, która odbija się na zdrowiu psychicznym i fizycznym ich samych oraz ich rodzin.

Dzieje się tak być może dlatego, iż procedury są dość skomplikowane o niejasnych zapisach, z wieloma interpretacjami, szeregiem dodatkowych dokumentów okołoustawowych, wysokimi wymaganiami stawianymi wykonawcom i zamawiającym, rodzi się lęk zamawiających przed posądzeniem o niegospodarny wybór wykonawcy oraz konkurencja wykonawców w obszarze cen poszczególnych zamówień usług czy też robót. Oczywiście nie można popadać w skrajność i piętnować zasad związanych z oszczędnością finansów publicznych. Należy jednak pamiętać, iż najniższa cena nie gwarantuje dobrego wydatkowania środków, szczególnie patrząc pod kątem długoterminowego wykorzystania danego przedmiotu zamówienia, jak i korzyści społecznych jakie za tym idą.

Nową publikację wydaną przez Fundację Inicjatyw Społeczno-Ekonomicznych można pobrać na stronie www.ekonomiaspoleczna.pl

KLAUZULE SPOŁECZNE – WPROWADZENIE

Samo zagadnienie klauzul społecznych pojawiło się w Europie już w roku 2001 w ramach Orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (TSUE) oraz Komunikatu Komisji Europejskiej z 2001 roku. Następnie wzmiankowano o niej w „Raportcie w sprawie różnorodności i równości w zamówieniach publicznych” w roku 2003, aby dzisiejszy kształt klauzuli oraz nastawienie organów Unii Europejskiej do zagadnienia przestawić w Dyrektywie 2004/18.WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 roku, w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi. W jej preambule czytamy: „Warunki realizacji zamówienia zgodne są z niniejszą dyrektywą pod warunkiem, że nie są one, bezpośrednio lub pośrednio, dyskryminujące oraz są przedstawione w ogłoszeniu o zamówieniu lub w dokumentacji zamówienia. Mogą one, w szczególności, zachęcać do organizacji wewnętrznych szkoleń zawodowych, zatrudniania osób mających szczególne trudności z integracją, a także zwalczania bezrobocia lub ochrony środowiska”.

Prób definiowania zagadnienia klauzul społecznych było i jest wiele, jednak najtrafniejsza według mnie to definicja zawarta w Zaleceniu Ministra Rozwo-

ju Regionalnego oraz Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych dotycząca stosowania klauzuli społecznej w zamówieniach publicznych. Czytamy w niej: „**Klauzula społeczna** to instrument polityki społecznej, który pozwala instytucjom zamawiającym określić wymagania o charakterze społecznym lub środowiskowym związane z realizacją zamówienia. Warunki te **nie mogą** pośrednio ani bezpośrednio dyskryminować żadnej z grup społecznych, ale mogą zachęcać m.in. do zatrudniania osób mających trudności z integracją społeczną czy zwalczania bezrobocia”.

KLAUZULA W PRAKTYCE

W wyniku wieloletnich prac związanych z wprowadzeniem „ludzkiej twarzy” w polskim prawie zamówień publicznych, stworzono trzy najważniejsze zapisy w ustawie o zamówieniach publicznych oraz wydano szereg publikacji dotyczących tego zjawiska autorstwa m.in. Tomasza Schimanka, który słusznie uważany jest za wybitnego znawcę i promotora stosowania klauzul społecznych w polskich zamówieniach publicznych.

Klauzula społeczna w polskim prawie to przede wszystkim możliwość stawiania dodatkowych wymagań potencjalnym wykonawcom zlecenia, które zapisane w specyfikacji istotnych warunków zamówienia lub w innym dokumencie dotyczącym danego zlecenia mogą stwarzać dodatkowe możliwości, np. dla osób długotrwale bezrobotnych, osób niepełnosprawnych czy też innych mających trudność na rynku pracy.

Pierwszy z zapisów znajdujących się w art. 22 ust. 2 Ustawy Prawo Zamówień Publicznych określa, iż oprócz standardowych wymagań stawianych realizatorom zlecenia, zamawiający może zastrzec w ogłoszeniu, iż o udzielenie zamówienia mogą ubiegać się wyłącznie wykonawcy, u których ponad 50% zatrudnionych to osoby z orzeczeniem o niepełnosprawności. Jest to zapis dający wielkie możliwości wszelkim instytucjom zatrudniającym osoby niepełnosprawne, tj.: zakładom pracy chronionej, zakładom aktywności zawodowej, warsztatom terapii zajęciowej czy też organizacjom pozarządowym. Większość z funkcjonujących na rynku firm, które ubiegają się o zamówienie w ramach procedur prawa zamówień

publicznych nie spełnia takich wymagań. Zastosowanie takiego wyróżnienia spowodować może większe zainteresowanie potencjalnych pracodawców zatrudnianiem osób niepełnosprawnych, co w konsekwencji wpłynie korzystnie na aktywizację zawodową i społeczną tych osób.

Dalsze zapisy dotyczące klauzuli znajdziemy w art. 29 pkt 4 ppkt 1 w którym umieszczone są zapisy związane z zatrudnieniem osób mających szczególną trudność na rynku pracy, tzn.: bezrobotnych (w tym długotrwale), osób młodych w celu przygotowania do zawodu, osób niepełnosprawnych, bezdomnych, którzy zrealizowali program wychodzenia z bezdomności, byłych uzależnionych, osoby cierpiące na choroby psychiczne, opuszczające zakłady karne czy też uchodźców. Ponadto, w tym samym artykule ustawodawca wprowadził możliwość tworzenia funduszu szkoleniowego, który jest konsekwencją zapisów Ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Twórcy tego zapisu dali możliwość zamawiającemu stworzenia wymagań w kwestii wysokości oraz celu przeznaczenia środków złożonych na tym funduszu. Dzięki temu można szkolić zawodowo osoby zatrudnione w firmie realizującej zlecenie obarczone wymogiem utworzenia funduszu. Należy jednak pamiętać, iż zapisy dotyczące funduszu szkoleniowego dotyczą wyłącznie podmiotów działających na terenie Rzeczypospolitej Polskiej. W związku z tym zamawiający ma obowiązek zapoznania się z międzynarodowymi przepisami i uwzględnienia stosownych zapisów w specyfikacji, jeśli wysokość środków przeznaczonych na realizację zadania jest równa bądź wyższa od określonych „progów unijnych” i ich wysokość jest uzależniona od charakteru zleceń.

Ostatni z istotnych zapisów dotyczących klauzuli społecznej znajduje się w art. 36 ust. 2 pkt 9 Ustawy Prawo Zamówień Publicznych, który określa, iż w wypadku stosowania klauzul zamawiający jest zobligowany do określenia szczegółowych zapisów dotyczących: liczby osób, które muszą zostać zatrudnione do realizacji zamówienia, okresu ich zatrudnienia (warto pamiętać, iż okres zatrudnienia nie może być dłuższy, niż okres realizacji zlecenia), utworzenia bądź zwiększenia fundu-

szu szkoleniowego. Zleceniodawca powinien określić sposób dokumentowania i kontrolowania poprawności wykonywanych zadań związanych z klauzulą. Ponadto zamawiający ma obowiązek umieszczenia informacji o stosowaniu klauzuli już w ogłoszeniu o rozpoczęciu procedury przetargowej.

PROSTSZE NIŻ SIĘ WYDAJE

Wydawać by się mogło, iż w związku z rozpoczęciem starań o otrzymanie zlecenia w ramach procedur prawa zamówień publicznych, wykonawca będzie zobligowany do przedłożenia szeregu skomplikowanych dokumentów. Nic bardziej mylnego. Na etapie składania ofert potencjalny wykonawca musi złożyć jedynie stosowne oświadczenie, iż zapisy w specyfikacji dotyczące klauzuli społecznej są dla niego jasne i przejrzyste oraz w wypadku otrzymania zlecenia wprowadzi je w życie, tzn. zatrudni osoby mające trudność na rynku pracy bądź utworzy stosowny fundusz szkoleniowy.

DLA KAŻDEGO COŚ DOBREGO

W związku z przytoczonymi powyżej zapisami widzimy wyraźnie, iż klauzula społeczna to szansa dla osób zagrożonych na rynku pracy, dla pracowników na rozwój swoich umiejętności zawodowych, dla instytucji zobligowanych do stosowania prawa zamówień publicznych na pozytywną reakcję swojego środowiska lokalnego, wyborców czy też klientów. To także szansa dla wykonawców na zmianę swojego wizerunku „prywaciarzy” nastawionych tylko na zysk finansowy.

Zamówienia publiczne to nie tylko dbałość o finanse publiczne. Dzięki wprowadzeniu klauzuli to również narzędzie w walce z zagrożeniami jakie stają przed osobami bezrobotnymi, niepełnosprawnymi, byłymi więźniami, chorymi psychicznie oraz innymi mającymi trudności na dzisiejszym rynku pracy. W aspekcie społeczeństwa, klauzula daje szansę na obniżenie bezrobocia w tej grupie zagrożonych wykluczeniem społecznym. ■

EKONOMIA SPOŁECZNA W TEORII I PRAKTYCE – RELACJA Z TARGÓW

Paulina Jachimowicz

Za nami druga edycja warmińsko-mazurskich Targów Ekonomii Społecznej organizowanych przez olsztyński oraz elbląski Ośrodek Wspierania Inicjatyw Ekonomii Społecznej. Była to okazja do bliższego poznania rozwijającego się nurtu – w praktyce i teorii.

Pierwszy dzień wydarzenia to przede wszystkim dyskusje, merytoryka i pakiet informacji dla zainteresowanych przedsiębiorczością społeczną. Rozmawiano na temat współpracy sektora przedsiębiorstw prywatnych i podmiotów ekonomii społecznej. Uczestnicy Targów mieli okazję wysłuchać dyskusji z udziałem ekspertów: Jerzego Kawy z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, Piotra Wołkowińskiego – niezależnego eksperta, Jacka Martynika ze Spółdzielni Socjalnej „MOTYWY”, Andrzeja Świokło – właściciela firmy „DRAGON” oraz Doroty Wyszowskiej-Solnickiej z Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Olsztynie.

Nieraz padło stwierdzenie, iż przedsiębiorstwa społeczne powinny, a wręcz muszą współpracować z firmami zewnętrznymi, bo podejmowanie takiej współpracy daje obopólne korzyści, często na długie lata. Odbyła się także debata, podczas której uczestnicy mieli szansę do wymiany doświadczeń i podzielenia się własnymi poglądami na temat społecznego biznesu i wolnego rynku.

Drugi dzień to Targi w dosłownym tego słowa znacze-

Foto: archiwum ESWiP

Panel dyskusyjny z udziałem ekspertów podczas debaty pt. „Perspektywy współpracy przedsiębiorców z przedsiębiorstwami społecznymi”

niu. Na Starym Rynku w Olsztynie swoje oferty zaprezentowały przedsiębiorstwa społeczne z całego regionu. Mieszkańcy oraz turyści w miłej atmosferze mogli zapoznać się z produktami i usługami

ekonomii społecznej. Swoją działalność promowały m.in. organizacje pozarządowe prowadzące działalność gospodarczą, spółdzielnie socjalne oraz wioski tematyczne. Każdy mógł spróbować swo-

Powrót do dziecięcych wzorów i kolorów, czyli warsztaty z szycia zabawek

Foto: archiwum ESWiP

ich sił podczas warsztatów rękodzielniczych – samodzielnie uszyć zabawkę bądź ulepić naczynie z gliny na kole garncarskim. Na miejscu można było także dokonać zakupu upatrzonych produktów. Ponadto bardzo duże wrażenie na przybyłych gościach wywarły występy wokalne zaprezentowane przez dzieci z zespołów prowadzonych przez Fundację Kreolia z Jerutek w ramach „Kuzni Talentów”.

Miłą niespodzianką, która uświetniła majowe Targi, było przybycie Wice-

marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego Urszuli Paślawskiej, która z zacięciem przyglądała się zorganizowanemu wydarzeniu. Jak wielokrotnie podkreślała, tego typu działania są istotne w promowaniu ekonomii społecznej, bo stwarzają okazję do zetknięcia się ludzi z jej produktami i usługami. Ważny jest w tym również udział samorządów, które przekonane o istocie ekonomii społecznej powinny wspierać jej rozwój.

Kolejne Targi Ekonomii Społecznej już w przyszłym roku. Do tego cza-

su osoby prowadzące przedsiębiorstwa społeczne mogą promować swoje produkty i usługi na stronie internetowej www.targes.pl. Relacja telewizyjna z Targów Ekonomii Społecznej dostępna jest na stronie www.telewizjaobywatelska.org.pl.

DLA PRZEDSIĘBIORSTW SPOŁECZNYCH JEST TARGES.PL

Jola Prokopowicz

Przedsiębiorstwa społeczne (czyli m.in. organizacje pozarządowe prowadzące odpłatną działalność statutową lub działalność gospodarczą, spółdzielnie socjalne czy Zakłady Aktywności Zawodowej) z Warmii i Mazur mogą bezpłatnie promować swoje produkty i usługi w sieci. Temu służy katalog Targes.pl.

Nazwa serwisu swoje korzenie ma w dorocznej imprezie przedsiębiorstw społecznych z Warmii i Mazur – Targach Ekonomii Społecznej. W tym roku odbyły się w Olsztynie, na początku maja. W dorocznym wydarzeniu główną rolę odgrywają przedsiębiorcy społeczni z województwa warmińsko-mazurskiego. Obok bezpośredniego kontaktu z klientem, przedsiębiorcy mają okazję wzajemnie się poznać, rozmawiać na ważne tematy, a przede wszystkim – zaprezentować swoje produkty i usługi. To, co podczas Targów można dotknąć i wypróbować, obejrzeć można wirtualnie właśnie na Targes.pl.

Katalog Produktów i Usług Przedsiębiorstw Społecznych Województwa Warmińsko-Mazurskiego współtworzą Ośrodki Wspierania Inicjatyw Ekonomii Społecznej z regionu. Jego głównym zadaniem jest wzmocnienie promocji

ofert podmiotów społecznych a także upowszechnianie tego rodzaju przedsiębiorczości. Znaleźć w nim można zestawienie ofert w postaci zdjęć i opisów, a także informacje o tym, z kim można się kontaktować w celu dokonania zakupu (sprzedaż odbywa się poza udziałem tej strony). Korzystanie z serwisu jest bezpłatne.

– Podstawowy warunek, jaki muszą spełniać promujące się na Targes.pl przedsiębiorstwa społeczne, to udostępnienie olsztyńskiemu lub elbląskiemu ośrodkowi OWIES informacji o ich aktualnej sytuacji ekonomicznej – informuje Katarzyna Kij z ośrodka OWIES w Olsztynie. – Jest to konieczne z uwagi na fakt objęcia katalogu tzw. pomocą publiczną. Ważne jest także, by przedsiębiorcy zgłaszający do katalogu swoje oferty, posiadali pełne prawa własności oraz pełne prawa autor-

skie do zgłaszanych ofert i zdjęć je ilustrujących. Szczegóły określa regulamin katalogu, który pobrać można na stronie Targes.pl.

Również formularz zgłoszeniowy dla ofert katalogowych dostępny jest na stronie internetowej. Każde wypełnione zgłoszenie i przesłane na adres targes@eswip.pl przechodzi następnie przez redakcję serwisu (prowadzoną przez Elbląskie Stowarzyszenie Wspierania Inicjatyw Pozarządowych) i zostaje opublikowane. Obok ofert prezentowane są również profile samych przedsiębiorców. I choć witryna jest już aktywna, na pierwsze miesiące pracy głównym jej zadaniem jest zachęcanie wszystkich przedsiębiorców społecznych z Warmii i Mazur do przyłączenia się i wspólnej promocji tego, co „dobre, bo społeczne”.

Katalog powstał w ramach projektu „Ośrodek Wspierania Inicjatyw Ekonomii Społecznej w Olsztynie”. Projekt został sfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

wykroj Sebastiana
co podobno z nożyczkami
się urodził

projekt Anny
pasjonatki wzornictwa
przemysłowego

ścieg Małgorzaty
mistrzyni igły i nici

materiał od Jana
zaprzyjaźnionego
lokalnego sprzedawcy

pyrkaty dziobek
do niego Ula przykłada
uszko na dobranoc

ŚPIOSZEK

**RĘCZNIE SZYTA SOWA
I WIELE WIĘCEJ NA TARGES.PL**
KATALOG PRODUKTÓW I USŁUG
PRZEDSIĘBIORSTW SPOŁECZNYCH
WOJEWÓDZTWA WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

TRWAJĄ KONSULTACJE KRAJOWEGO PROGRAMU ROZWOJU EKONOMII SPOŁECZNEJ

Źródło: ekonomiaspoleczna.pl

Wszyscy, którzy na co dzień działają w sektorze ekonomii społecznej, powinni zapoznać się z projektem bardzo ważnym dla rozwoju sektora przedsiębiorczości społecznej. Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej ma być elementem polity-

ki rozwoju naszego państwa. Czy rzeczywiście zawiera wszystko, co powinien? Grupa strategiczna Zespołu ds. rozwiązań ekonomii społecznej (w której skład wchodzi eksperci ekonomii społecznej z całej Polski) zaprasza do dyskusji nad dokumentem.

Poniżej publikujemy list, który wystosował członek grupy tworzącej dokument, Cezary Mizejewski. Samą zaś treść projektu znaleźć można na stronie www.owies.org.pl w zakładce warto wiedzieć.

Byczyna, 8 czerwca 2012 roku

Drodzy Przyjaciele i Szanowni Państwo,

Przedstawiamy przygotowany przez członków grupy strategicznej Zespołu do spraw rozwiązań systemowych ekonomii społecznej, projekt dokumentu – Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej. Dokument ten, po przeprowadzeniu dyskusji w środowisku ekonomii społecznej, przyjęciu przez Zespół, oraz uzgodnieniach wewnątrz administracji rządowej oraz bardzo istotnych konsultacjach społecznych, stanowić będzie dokument Rady Ministrów, wynikający z systemu programowania strategicznego kraju i regionów, określony w przepisach o zasadach prowadzeniu polityki rozwoju.

Zgodnie z nową systematyką prawną polityka rozwoju kreowana jest przez: **strategie rozwoju, oraz dokumenty o charakterze wykonawczym: programy rozwoju i programy operacyjne.**

Formuła programu rozwoju jest o tyle istotna, że nie obejmuje ona wyłącznie kwestii finansowania ze środków europejskich, ale rozwiązania o charakterze prawnym, organizacyjnym, finansowym i edukacyjnym. Program rozwoju określa bowiem całościową koncepcję działań i nie sprowadza ekonomii społecznej wyłącznie do wsparcia ze źródeł Unii Europejskiej, często nieskoordynowanych z krajową polityką publiczną i, jak się okazuje w tym okresie finansowania, często nieskuteczną.

Na obecnym etapie, dokument, który przekazujemy nie ma jeszcze formalnego charakteru dokumentu rządowego choć w pracach nad nim uczestniczyli – jako członkowie grupy – pracownicy Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Za udział w pracach nad projektem w szczególności podziękowania należą się Piotrowi Stronkowskiemu, Antoniemu Sobolewskiemu, Tomaszowi Schimankowi, Piotrowi Frączakowi, Małgorzacie Saracyń, redaktorowi Michałowi Sobczykowi oraz wielu osobom inspirującym, których nie sposób wymienić.

Projekt ten, nie jest wynikiem prac eksperckich, ale dyskusji z wieloma środowiskami lokalnymi regionalnymi, zarówno administracji publicznej, sektora ekonomii społecznej oraz biznesu. Poszczególne fragmenty dyskutowano w środowiskach województw lubuskiego, śląskiego, małopolskiego, wielkopolskiego, podkarpackiego, lubelskiego, kujawsko-pomorskiego i opolskiego. Były to oczywiście dyskusje mające na celu zebranie jak najwięcej informacji o potrzebach i oczekiwaniach.

Należy jednak pamiętać, że prezentowany projekt nie jest ani dokumentem kompletnym, ani zakończonym. Brak w nim m.in. istotnego elementu – planu finansowego, zaś niektóre z rozdziałów powinny ulec uzupełnieniu lub modyfikacji.

W tej pierwszej odsłonie, z którą mamy obecnie do czynienia, chodzi o to abyśmy wspólnie – na wstępnym etapie – mogli przedyskutować przede wszystkim kwestie celów, priorytetów i kierunków interwencji publicznej. Tak samo jak w przypadku wojewódzkich programów rozwoju ekonomii społecznej – które notabene powinny mieć wspólny mianownik z programem krajowym – najistotniejszym elementem, jest partycypacyjny sposób ich dyskutowania i uzgadniania.

Trudno jednak debatować nad czymś czego nie ma. Dlatego już teraz prezentujemy projekt, który może stać się podstawą poważnej dyskusji merytorycznej. Jedno jest pewne. Jeśli chcemy być traktowani poważnie, musimy być gotowi ze spójną przemyślaną koncepcją. Mam nadzieję, że przedstawiony dokument jest bliski tym oczekiwaniom.

Niniejsze zaproszenie kierujemy do środowisk samorządowych, organizacji obywatelskich, podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorców. Oczekujemy wielu uwag i głosów w dyskusji. Warto również aby dyskusja miała charakter zorganizowany. Dlatego pozwalam sobie zwrócić do Stałej Konferencji Ekonomii Społecznej oraz Ogólnopolskiej Federacji Organizacji Pozarządowych, Związku Organizacji Sieci Współpracy „Barka”, Związku Pracodawców Przedsiębiorstw Społecznych, Ogólnopolskiego Związku Rewizyjnego Spółdzielni Socjalnych, Związku Lustracyjnego Spółdzielni Pracy a także Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej o zorganizowanie procesu konsultacji nad dokumentem.

Proces dyskusji musi zostać przygotowany i objąć wszystkie regiony – nie tylko organizacje, ale przede wszystkim jednostki samorządu terytorialnego i ich organizacje. Jestem przekonany, że zostanie zorganizowana wspólna przestrzeń w której przedyskutujemy kierunek myślenia i rozwoju ekonomii społecznej. Dlatego zapraszam dyskusji, zgłaszając gotowość do wszelkich wyjaśnień co deklaruję w imieniu zespołu redakcyjnego

Cezary Mizejewski

JAK PORADZIĆ SOBIE Z PEŁNĄ KSIĘGOWOŚCIĄ W ORGANIZACJI PROWADZĄCEJ DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ?

Małgorzata Chomka

Próbując zrozumieć istotę prowadzenia pełnej księgowości w organizacji pozarządowej, która oprócz swojej działalności statutowej podejmuje wyzwanie prowadzenia działalności gospodarczej, najpierw należy „rozprawić” się z pojęciem księgowości. Co to jest księgowość i dlaczego „pełna”? Czy jest możliwe prowadzenie innej? W tym numerze „Pozarządowca” postaram się odpowiedzieć na te pytania w jak najbardziej zrozumiały sposób. Poruszę pojęcie księgowości, polityki rachunkowości i zasad rachunkowości. Myślę, że poprzez te podstawowe pojęcia będę mogła odpowiedzieć na kluczowe pytania zawarte w tytule artykułu.

Księgowość jest częścią składową rachunkowości i stanowi jej część ewidencyjną. Polega na rejestrowaniu zdarzeń gospodarczych mających wpływ na majątek organizacji lub źródło jego pochodzenia, w ujęciu pieniężnym bądź ilościowym. Wszystko odbywa się na podstawie dowodów księgowych. Rachunkowość jest pojęciem szerszym jak księgowość, gdyż zawiera w sobie księgowość, rachunek kosztów i sprawozdawczość.

Zdarzenie gospodarcze, które jest ewidencjonowane w księgach rachunkowych, to zaistniała w organizacji czynność, która ma wpływ na majątek organizacji lub jego źródła uzyskania. Przykładem takiego zdarzenia gospodarczego jest wpłata składek członkowskich, zakup środka trwałego, przyjęcie darowizny, zaciągnięcie zobowiązania itp.

Organizacja pozarządowa jako osoba prawna jest jednym z uczestników rynku. Działa w otoczeniu, z którym koresponduje w sposób taki sam jak inne podmioty gospodarki. Korzystając jedynie niekiedy z przywilejów czy ułatwień dotyczących specyfiki swojej działalności, tj. działań na rzecz dobra społeczeństwa, a nie dla osiągnięcia zysków dla właścicieli czy założycieli.

Organizacja, tak jak każdy inny podmiot posiadający osobowość prawną, posiada lub w trakcie swojej działalności nabywa swój majątek. Ten z kolei ma swoje źródła finansowania. W księgo-

wości noszą one nazwę aktywa i pasywa. Aktywa to majątek organizacji (np. środki trwałe, maszyny, urządzenia itp.), a pasywa to źródła jego finansowania (np. kredyty, wpłaty itp.). Najprostszym przykładem tego, że każdy składnik majątku ma swoje źródło finansowania, jest zakup komputera za składki członkowskie wpłacone przez założycieli stowarzyszenia. Komputer stanowi aktywa organizacji, czyli majątek, a składki członkowskie stanowią jej pasywa, czyli są źródłem finansowania tego komputera. Czynność, jaką jest zakup komputera to zdarzenie gospodarcze, które należy zaewidencjonować w księgach rachunkowych organizacji. Ewidencja księgowa to nic innego jak zapis w księgach rachunkowych na odpowiednich kontach i po konkretnych stronach według zasad, które przybliżyę w drugiej części artykułu. Poszczególne składniki majątku i źródła finansowania księgujemy według schematów ewidencyjnych. Schematy te z kolei są ściśle określone i dostępne w literaturze dotyczącej księgowości.

Podstawą prawną prowadzenia ksiąg rachunkowych jest Ustawa o rachunkowości z dnia 29 września 1994 r. W przypadku, gdy organizacja nie prowadzi działalności gospodarczej dopuszczalne jest zastosowanie pewnych uproszczeń. Podstawą prawną dotyczącą tych uproszczeń i zasad, jakich należy wtedy przestrzegać prowadząc księgowość, jest Rozporządzenie Ministra

Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej. Głównie dotyczy ona uproszczonego wzoru sprawozdania finansowego oraz możliwości odstąpienia od zasady ostrożnej wyceny. Jednakże rozpoczęcie przez organizację działalności gospodarczej powoduje utratę powyższych uprawnień, m.in. konieczność sporządzania bardziej rozbudowanego sprawozdania finansowego według wzoru określonego w ustawie o rachunkowości, czyli prowadzenie pełnej księgowości.

Poruszając podstawowe terminy dotyczące księgowości i przywołując podstawową ustawę regulującą jej zastosowanie w organizacji, należy wspomnieć o bardzo ważnym dokumencie, jakim jest Polityka Rachunkowości. Posiada ją każda organizacja, gdyż opisuje ona zasady rachunkowości przez nią przyjęte. Art. 10 Ustawy o rachunkowości z 1994 r. dokładnie wymienia elementy, jakie powinny być w niej zawarte i stosowane przez organizację prowadzącą pełną księgowość. Polityka rachunkowości powinna określać przyjęte w organizacji:

- rok obrotowy i wchodzące w jego skład okresy sprawozdawcze (zazwyczaj rok obrotowy zgodny jest z rokiem kalendarzowym);
- metody wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego;
- sposoby prowadzenia ksiąg rachunkowych, w tym szczegółowo:
 - zakładowy plan kont, ustalający wykaz kont księgi głównej (konta syntetyczne), przyjęte zasady klasyfikacji zdarzeń gospodarczych, zasady prowadzenia ksiąg pomocniczych (konta analityczne) oraz ich powiązania z kontami księgi głównej,- wykaz ksiąg rachunkowych,

a w przypadku prowadzenia ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera – wykaz zbiorowych danych tworzących księgi rachunkowe na komputerowych nośnikach danych z określeniem ich struktury,

- opis systemu przetwarzania danych, tzn. opis systemu informatycznego, zawierającego wykaz programów, procedur lub funkcji (tutaj należy się wspomóc instrukcją i opisem używanego programu);

- system służący ochronie danych i ich zbiorów, w tym dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych i innych dokumentów stanowiących podstawę dokonanych w nich zapisów.

Ponadto w dokumencie tym swoje miejsce mogą znaleźć również informacje dotyczące rodzaju sprawozdań, jakie należy sporządzić (bilans, rachunek zysków i strat, informacja dodatkowa), miejsca prowadzenia ksiąg rachunkowych, sposobów przechowywania i archiwizowania dokumentacji księgowej i sprawozdań, sposobów udostępniania danych osobom trzecim (zbiorów komputerowych, dokumentów księgowych) oraz instrukcji obiegu dokumentów księgowych. Za przygotowanie i ustalenie polityki rachunkowości odpowiada kierownik jednostki. Ustala on ją w formie pisemnej i aktualizuje w organizacji. Zgodnie z art. 4 ust 3 pkt 5 za rachunkowość prowadzoną w organizacji również odpowiada kierownik jednostki.

Wyżej wymienione terminy i wspomniane dokumenty należy uzupełnić o wiedzę dotyczącą **zasad rachunkowości**, niezbędnych do sumiennego i rzetelnego prowadzenia pełnej księgowości. Nadrzędnymi takimi zasadami w księgowości są:

- zasada podmiotowości, która polega na prowadzeniu rachunkowości w jednostkach gospodarczych określonych nazwą i wyodrębnionych pod względem majątkowym, organizacyjnym i prawnym; każdą operację gospodarczą charakteryzujemy z punktu widzenia jej wpływu na sytuację majątkowo-finansową przedsiębiorstwa, w którym ta operacja zaistniała, tam też jest ewidencjonowana – księgowana; zasada ta głównie mówi o tym, że nie można księgować danej operacji w dwóch różnych podmiotach gospodarczych;

- zasada kontynuacji działania, zgodnie z którą zakłada się, że jednostka gospodarcza będzie kontynuowała swoją działalność w dającej się przewidzieć przyszłości oraz w niezmiennym istotnie zakresie;

- zasada ciągłości, która nakazuje przyjęte w przedsiębiorstwie zasady (politykę) rachunkowości stosować w sposób ciągły; zasada ta zapewnia porównywalność informacji zawartych w sprawozdaniach finansowych za kolejne lata obrotowe;

- zasada ostrożnej wyceny – nakazuje wyceniać zasoby majątkowe jednostki i źródła ich pochodzenia tak, aby nie spowodować zniekształcenia wyniku finansowego.

Poza nadrzędnymi zasadami należy zapoznać się również z kolejnymi zasadami:

- zasada periodyzacji – zakłada podział zdarzeń gospodarczych na okresy czasowe, których dotyczą (oznacza ujmowanie zdarzeń gospodarczych np. w odpowiednim roku obrotowym czy okresie sprawozdawczym);

- zasada dwustronnego (podwójnego) zapisu – mówi, że każda operacja gospodarcza musi być zaksięgowana na dwóch kontach po przeciwnych stronach, w tej samej kwocie wynikającej z księgowanego dokumentu; dzięki tej zasadzie możliwe jest zachowanie równowagi bilansowej;

- zasada memoriałowa – zakłada, że w księgach rachunkowych jednostki należy ująć wszystkie osiągnięte, przypadające na jej rzecz przychody i obciążające ją koszty związane z tymi przychodami dotyczące danego roku obrotowego, niezależnie od terminu ich zapłaty;

- zasada współmierności, według której dla zapewnienia współmierności przychodów i związanych z nimi kosztów do aktywów lub pasywów danego okresu sprawozdawczego zaliczane będą koszty

lub przychody dotyczące przyszłych okresów oraz przypadające na ten okres sprawozdawczy koszty, które jeszcze nie zostały poniesione;

- zasada istotności, według której wszystkie zdarzenia wpływające znacząco na działalność i sytuację finansową jednostki powinny być wykazane w sprawozdaniu finansowym; jeśli natomiast ich waga jest nieznaczna, można je księgować w sposób uproszczony i pomijać w sprawozdaniu, o ile nie zniekształca to obrazu sytuacji majątkowo-finansowej organizacji;

- zasada wiernego obrazu (wyższości treści nad formą) – zobowiązuje jednostki gospodarcze do wykazywania w księgach rachunkowych operacji gospodarczych zgodnie z ich treścią i rzeczywistością ekonomiczną tak, aby sprawozdanie finansowe zapewniało rzetelne i realistyczne przedstawienie sytuacji majątkowej i finansowej, wyniku finansowego oraz rentowności jednostki.

Powyżej przedstawione najważniejsze zasady rachunkowości podporządkowane są koncepcji, która jednym zdaniem odpowiada na pytanie zawarte w temacie artykułu, a mianowicie: księgi rachunkowe powinny być prowadzone zgodnie z myślą „wiernego i rzetelnego obrazu”. To istota rachunkowości.

W artykule wykorzystano informacje zawarte w publikacji „Podręcznik samodzielnej nauki księgowania” Barbary Gierusz.

regionalny serwis organizacji pozarządowych
ngo.pl na warmii i mazurach

serwis administruje
STOWARZYSZENIE
ESWIP

podziel się informacją
napisz o swoich działaniach
przeczytaj o tym, jak radzą sobie inni

POZYSKIWANIE FUNDUSZY W PRZEDSIĘBIORSTWACH SPOŁECZNYCH

Małgorzata Holubiec

Spółdzielnia socjalna, stowarzyszenie czy fundacja prowadzące działalność gospodarczą to przedsiębiorstwa – firmy, które rynkowo stoją na równi z innymi graczami biznesowymi. Czynnikiem, który o tym decyduje jest fakt posiadania wpisu do Rejestru Przedsiębiorców w Krajowym Rejestrze Sądowym. Oczywiście sam fakt posiadania wpisu nie determinuje tego, czy firma jest skuteczna i dobrze radzi sobie w biznesie. Ważny jest pomysł na biznes, zarządzanie, gotowość konsumentów i klientów do zakupu oraz wiele, wiele, wiele innych czynników. Tu i dziś jednak skupimy się na ocenie możliwości, jakie otwierają się przed podmiotem ekonomii społecznej zarejestrowanym w Krajowym Rejestrze Przedsiębiorców – możliwości pozyskania funduszy.

PIERWSZE PIENIĄDZE

Pierwsze pieniądze, które może otrzymać podmiot ekonomii społecznej, to dotacja na założenie spółdzielni socjalnej. Spółdzielnia w momencie rejestracji od razu staje się przedsiębiorcą (wpis do Krajowego Rejestru Przedsiębiorców). Dotacja może pochodzić z trzech źródeł:

1. **Funduszu Pracy** – dotacja dla osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowych/Miejskich Urzędach Pracy
2. **PFRON-u** – dotacja dla osób niepełnosprawnych. Operatorem środków są bezpośrednio Urzędy Pracy lub pośrednio specjalnie powołane jednostki, np. w Olsztynie jest to Miejski Zespół ds. Rehabilitacji Za-

wodowej i Społecznej Osób Niepełnosprawnych, w Elblągu – Departament Społeczny Urzędu Miejskiego,

3. **Operator w ramach PO KL 7.2.2** – środki dla grup inicjatywnych zainteresowanych utworzeniem spółdzielni socjalnych, połączone ze wsparciem szkoleniowo-doradczym. Od 2011 r. operatorem jest Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości ATUT w Ostródzie. Rekrutacja została zakończona. Nowy nabór przez nowych operatorów planowany jest na przełomie lat 2012 i 2013.

Ze środków z dotacji na założenie spółdzielni socjalnej można pokrywać koszty zakupu środków trwałych (maszyn, urządzeń, narzędzi, przyrządów, aparatury, itp.) z przeznaczeniem do używania w prowadzonej przez wnio-

Tab. 1. Środki na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej

Źródło finansowania	Dla kogo	Wartość dofinansowania	Uwagi
Fundusz Pracy	osoby bezrobotne na założenie spółdzielni socjalnej	max. 4-krotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia na założyciela spółdzielni	W stosunku do osób zagrożonych wykluczeniem społecznym istnieje możliwość uzyskania refundacji opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne (ZUS) lub wypłaty zaliczek na opłacenie ww. składek przez okres 24 miesięcy w pełnej wysokości oraz przez kolejne 12 miesięcy w połowie wysokości – podstawą jest kwota minimalnego wynagrodzenia
	osoby bezrobotne na przystąpienie do spółdzielni socjalnej	max. 3-krotna wysokość przeciętnego wynagrodzenia na jednego członka przystępującego o do spółdzielni socjalnej po jej założeniu	
PFRON	osoby niepełnosprawne	max. 15-krotne przeciętne wynagrodzenie	Spółdzielnia musi działać min. 12 miesięcy, a w przypadku środków PFRON-u – 24 miesiące
Operator PO KL 7.2.2	osoby bezrobotne, osoby niepełnosprawne osoby zagrożone wykluczeniem społecznym	max. 20 000 zł na osobę i nie więcej niż 200 000 zł na spółdzielnię	Możliwość uzyskania wsparcia pomostowego w wysokości najniższego krajowego wynagrodzenia, tj. 1500 zł miesięcznie na osobę Spółdzielnia musi działać min. 12 miesięcy

skodawcę działalności Dopuszczalne jest przeznaczenie części środków na zakup tzw. środków obrotowych, tj.: towarów, materiałów, surowców.

Niestety te „pierwsze pieniądze” nie dotyczą innych podmiotów ekonomii społecznej, takich jak stowarzyszenia, fundacje czy spółki. Dostępne są one tylko dla spółdzielni socjalnych. Istotne jest także to, że rejestracja spółdzielni socjalnej to najlepszy i jedyny taki moment, kiedy można pozyskać duże środki na działalność.

DZIAŁAMY I CO DALEJ...?

Większość firm, a zatem także przedsiębiorstw społecznych, głowi się, jak pozyskać środki na bieżącą działalność, opłaty, ZUS-y itp. To prowadzona działalność gospodarcza powinna dostarczać takich środków na wystarczającym poziomie. Jest jednak kilka instrumentów, dzięki którym może być odrobinę łatwiej.

Głównym źródłem możliwości finansowych są środki Funduszu Pracy i PFRON-u. Ich celem nie jest wprawdzie wspieranie przedsiębiorstw, ale aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i niepełnosprawnych. Jednak gdyby połączyć te dwa światy – z jednej strony przedsiębiorstwo społeczne potrzebujące ludzi do pracy, a z drugiej środki publiczne wspomagające zatrudnienie – to możemy mieć pracownika, a koszty jego zatrudnienia będą minimalizowane.

Rzeczywiste warunki związane z uzyskaniem wsparcia w ramach opisanych poniżej instrumentów mogą różnić się w poszczególnych instytucjach i urzędach. O szczegółach wsparcia decydują regulaminy wewnętrzne i prawodawstwo krajowe.

Staż – być może nie jest funduszem, ale z pewnością pomoże przedsiębiorstwu budować kapitał – kapitał ludzki. Jeżeli przedsiębiorstwo społeczne (stowarzyszenie, fundacja, spółdzielnia, spółka itp.) jest pracodawcą, czyli zatrudnia min. jedną osobę, może starać się w Urzędzie Pracy o stażystów. Ich liczba nie może być większa niż liczba aktualnie zatrudnianych pracowników. I druga opcja: jeżeli przedsiębiorstwo społeczne nie jest pracodawcą (nie zatrudnia nikogo), ale prowadzi działalność gospodarczą, czyli posiada wpis do Krajowego Rejestru Przedsiębiorców, może ubiegać się o skierowanie na staż tylko jednej osoby bezrobotnej. Pod-

miot wnioskujący o stażystę musi działać minimum 6 miesięcy.

Refundacja ZUS – pracodawca może otrzymać jednorazową refundację poniesionych kosztów z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne (ZUS) finansowane z własnych środków w związku z zatrudnieniem skierowanego przez urząd pracy bezrobotnego. Aby taką refundację otrzymać, skierowany bezrobotny musi być zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy przez okres co najmniej 12 miesięcy, a po upływie 12 miesięcy zatrudnienia – musi nadal pracować.

Zatrudnienie wspierane – dotyczy zatrudnienia uczestników Centrów Integracji Społecznej, Klubów Integracji Społecznej przez pracodawcę, a więc także przez przedsiębiorstwa społeczne. Urząd pracy refunduje poniesione koszty zatrudnienia przez 12 miesięcy w wysokości:

- 100% zasiłku dla bezrobotnych wraz ze składką na ubezpieczenia społeczne w pierwszych 3 miesiącach,
- 80% zasiłku dla bezrobotnych wraz ze składką na ubezpieczenia społeczne w 3 kolejnych miesiącach,
- 60% zasiłku dla bezrobotnych wraz ze składką na ubezpieczenia społeczne w następnych 6 miesiącach.

Prace interwencyjne – wsparcie dotyczy zatrudnienia na umowę o pracę osób będących w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Przedsiębiorca musi działać min. 12 miesięcy przed złożeniem wniosku o organizację prac interwencyjnych. Otrzymuje zwrot z Funduszu Pracy części (80% lub 50%) kosztów poniesionych na wynagrodzenia oraz składki na ubezpieczenia społeczne w związku z zatrudnieniem osoby bezrobotnej, skierowanej przez urząd pracy. Zatrudnienie to nie musi być w pełnym wymiarze czasu pracy.

Szkolenia i studia podyplomowe – na wniosek przedsiębiorcy, który znajduje się w przejściowych trudnościach finansowych¹, oraz który utworzył fun-

dusz szkoleniowy², można otrzymać dofinansowanie z Funduszu Pracy na:

- koszty szkoleń skierowanych pracowników za okres nieprzekraczający 6 miesięcy,
- koszty studiów podyplomowych skierowanych pracowników za okres nieprzekraczający 12 miesięcy, pod warunkiem, że szkolenie lub studia podyplomowe są uzależnione jego obecnymi lub przyszłymi potrzebami.

Wysokość dofinansowania wynosi na jedną osobę do 80% kosztów szkolenia lub studiów, lecz nie więcej niż 300% przeciętnego wynagrodzenia.

Wyposażenie stanowiska pracy – żeby skorzystać z tego instrumentu dofinansowania, podmiot starający się musi prowadzić działalność gospodarczą przez min. 6 miesięcy i ponieść koszty wyposażenia lub doposażenia stanowiska pracy dla skierowanego przez Urząd Pracy bezrobotnego. Wysokość dofinansowania to max. 6-krotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia. Podmiot, któremu przyznano środki musi zatrudniać skierowanego bezrobotnego przez min. 24 miesiące oraz także w tym samym czasie utrzymać stanowisko utworzone z dotacji.

W przypadku osób niepełnosprawnych dofinansowanie wynosi max. 20-krotność przeciętnego wynagrodzenia, jeśli potrzebne jest dostosowanie i adaptacja stanowiska pracy do potrzeb osób niepełnosprawnych. W przypadku wyposażenia stanowiska pracy – 15-krotność przeciętnego wynagrodzenia. W obu przypadkach okres trwałości (utrzymanie zatrudnienia i stanowiska) wynosi 36 miesięcy.

Zatrudnienie osób pomagających niepełnosprawnemu pracownikowi w pracy – jeżeli pracodawca zatrudnia osobę niepełnosprawną, to może otrzymać zwrot części kosztów zatrudnienia innej osoby, która pomaga niepełnosprawnemu. Wysokość dofinansowania nie może przekroczyć wartości 20% liczby godzin pracownika w miesiącu. Godziny te są przeliczane według stawki za godzinę dla najniższego miesięcznego wynagrodzenia.

¹ Przedsiębiorcą w przejściowych trudnościach finansowych jest przedsiębiorca, u którego wystąpił spadek obrotów gospodarczych, rozumianych jako sprzedaż, nie mniej jednak niż o 25%, liczony w ujęciu ilościowym lub wartościowym w ciągu 3 kolejnych miesięcy po dniu 1 lipca 2008 r. w porównaniu do tych samych 3 miesięcy w okresie od 1 lipca 2007 r. do dnia 30 czerwca 2008 r. oraz inne warunki określone w regulaminach.

² Fundusz szkoleniowy jest przeznaczony na finansowanie lub współfinansowanie kosztów kształcenia ustawicznego pracowników i pracodawców.

ROZWIJAMY SPÓŁDZIELNIĘ SOCJALNĄ, CZYLI PRZYSTĄPIENIE I ZATRUDNIENIE

Jeżeli tworzymy spółdzielnię socjalną, działamy, zarabiamy i chcemy się rozwijać, możemy pomyśleć o nowych członkach czy pracownikach. Unia Europejska, a dokładniej Europejski Fundusz Społeczny, od roku 2013 będzie finansował dwie nowe ścieżki:

- dotacja i wsparcie pomostowe dla osób przystępujących do spółdzielni socjalnej,
- dotacja i wsparcie pomostowe na zatrudnienie w spółdzielni socjalnej.

W obu przypadkach wartość dotacji to max. 20 000 zł na osobę, a wsparcie pomostowe to 1500 zł miesięcznie na osobę przez pół roku lub nawet rok. Po otrzymaniu takiego wsparcia spółdzielnia musi funkcjonować min. 12 miesięcy.

Ważne jest, że wsparcie wypłacane jest spółdzielni, ale należy się ono z tytułu przystąpienia lub zatrudnienia osoby bezrobotnej, niepełnosprawnej, korzystającej z pomocy społecznej lub innej, która spełnia kryteria wykluczenia społecznego. Środki na przystąpienie może otrzymać każda spółdzielnia, bez względu na okres działania na rynku. Natomiast na zatrudnienie pracownika wsparcie otrzymają tylko te spółdzielnie, które są zarejestrowane w KRS nie dłużej niż 6 miesięcy.

Środki będą rozdzielane przez tak zwanych operatorów, którzy zostaną wyłonieni w połowie roku 2012.

DOTACJE NA INWESTYCJE

Spółdzielnia socjalna, spółka, a nawet stowarzyszenie lub fundacja prowadzące działalność gospodarczą są przedsiębiorcami – mikro, małymi, średnimi lub dużymi. Mogą zatem ubiegać się o dotacje na rozwój działalności gospodarczej w konkursach, które stereotypowo przypisane są „zwykłym” firmom. Mowa tu o Regionalnym Programie Operacyjnym Warmia i Mazury 2007-2013, np. Oś Priorytetowa Przedsiębiorczość, Turystyka, Infrastruktura społeczeństwa informacyjnego (www.rpo.warmia.mazury.pl). Prawdą jest, że najbardziej popularne konkursy za-

kończyły się z powodu wyczerpanych środków. Aktualnie trwają konkursy na:

- Poddziałanie 1.1.2 Tworzenie parków technologicznych, przemysłowych i inkubatorów przedsiębiorczości – nabór wniosków do 9 lipca 2012,
- Poddziałanie 1.1.3 Inwestycje infrastrukturalne tworzące powiązania kooperacyjne pomiędzy jednostkami naukowymi i badawczo-rozwojowymi a przedsiębiorstwami – nabór wniosków do 9 lipca 2012.

Innymi popularnymi wśród przedsiębiorców programami są:

- Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka (www.poig.gov.pl, www.parp.gov.pl),
- Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej (www.polskawschodnia.gov.pl),
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko (www.pois.gov.pl),
- Programy Europejskiej Współpracy Terytorialnej (www.ewt.gov.pl).

Przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2007r. Nr 155, poz. 1095, ze zm.) jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, która posiada zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą. Za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.

DOTACJE NA ROZWÓJ KADR

Największym i coraz bardziej popularnym programem finansującym tak zwane działania „miękkie” (nieinwestycyjne) jest Program Operacyjny Kapitał Ludzki. Tu z kolei szczególnie polecanym konkursem dla przedsiębiorców – także tych społecznych – jest konkurs w ramach Poddziałania 8.1.1 – Wspieranie rozwoju kwalifikacji zawodowych i doradztwo dla przedsiębiorstw. W województwie warmińsko-mazurskim konkurs trwa od 3 kwietnia 2012 r.

Nadal można składać wnioski (inf. z dn. 08.06.2012). Do rozdania są 32 miliony zł!

Drugim popularnym wśród przedsiębiorców konkursem jest PO KL 2.1.1 Rozwój kapitału ludzkiego przedsiębiorstw. Konkurs planowany przez polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości na III kwartał 2012 roku. W ramach powyższych konkursów przedsiębiorstwo społeczne może otrzymać nawet 100% dofinansowania (pomoc de minimis) na szkolenia i doradztwo dla pracowników i kadry zarządzającej.

PRZEDSIĘBIORSTWA NA OBSZARACH WIEJSKICH

Program Rozwoju Obszarów Wiejskich PROW 2007-2013 dofinansowuje działalność gospodarczą i społeczną na obszarach wiejskich. Znajdziemy tu dwa obszary, w których z pewnością jest miejsce dla przedsiębiorstw społecznych.

Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw:

- dotacja max. 300 tys. zł, dofinansowanie 50%
- lokalizacja firmy musi być na obszarach wiejskich
- zakupione urządzenia, sprzęty i inne działania muszą być zlokalizowane na obszarach wiejskich
- obowiązek zatrudnienia minimum jednego pracownika przy dotacji do 100 tys. i więcej pracowników przy wyższej dotacji

Małe projekty:

- dotacja max. 25.000 zł + 20% wkładu własnego
- przeznaczenie na rozwój działalności, zakup sprzętu, infrastruktury, szkolenia itp.
- firma nie zatrudnia pracowników

Wnioski w ramach PROW składa się w Lokalnych Grupach Działania (o ile działania wpisują się w lokalną strategię LGD) lub bezpośrednio w Oddziale Regionalnym ARIMR (w przypadku projektu na mikroprzedsiębiorstwa). Konkursy w LGD ogłaszane są najczęściej w pierwszej połowie roku. Obecnie trwa jeden w LGD Ziemia Lubawska – konkurs na Małe projekty, nabór trwa do 9 lipca 2012.

Tab. 2. LGD w województwie warmińsko-mazurskim

Lp.	Nazwa LGD	Obszar działania, gminy:
1	Związek Stowarzyszeń Na Rzecz Rozwoju Gmin Północnego Obszaru Wielkich Jezior Mazurskich www.mazurylgd9.pl	Budry, Węgorzewo, Srokowo, Pozezdrze, Ryn, Giżycko, Miłki, Wydminy, Kruklanki
2	Lokalna Grupa Działania „Barcja” www.lgdbarcja.pl	Kętrzyn, Reszel, Korsze, Sępole, Barciany
3	Lokalna Grupa Działania Stowarzyszenie „Południowa Warmia” www.poludniowawarmia.pl	Barzewo, Biskupiec, Kolno, Purda, Olsztynek, Sorkwity, Stawiguda
4	Lokalna Grupa Działania „Brama Mazurskiej Krainy” www.lgd.bmk.pl	Działdowo, Dźwierzuty, Iłowo-Osada, Janowo, Janowiec Kościelny, Jedwabno, Kozłowo, Nidzica, Pasym, Płońska, Rozogi, Szczytno, Świętajno k. Szczytna, Wielbark
5	Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Lider w EGO” www.liderwego.pl	Gołdap, Kalinowo, Kowale Oleckie, Olecko, Prostki, Stare Juchy, Świętajno, Wieliczki, Banie Mazurskie, Dubeninki
6	Lokalna Grupa Działania „Warmiński Zakątek” www.warminskizakatek.com.pl	Dywity, Dobre Miasto, Lubomino, Jeziorany, Górowo Iławeckie, Kiwity, Lidzbark Warmiński, Ornet, Bartoszyce, Bisztynek
7	Lokalna Grupa Działania Ziemia Lubawska www.lgdziemialubawska.pl	Kurzętnik, Grodziczno, Nowe Miasto Lubawskie, Biskupiec, Rybno, Lubawa, Dąbrówno, Rybno
8	Lokalna Grupa Działania – Wysoczyzna Elbląska www.lgdwysoczyzna.pl	Milejewo, Młynary, Tolkmicko
9	Lokalna Grupa Działania „Mazurskie Morze” www.lgd.mazurskiemorze.pl	Biała Piska, Mikołajki, Orzysz, Piecki, Pisz, Ruciane-Nida
10	Stowarzyszenie Łączy Nas Kanał Elbląski Lokalna Grupa Działania w Elblągu www.kanal-elblaski-lgd.pl	Elbląg, Godkowo, Gronowo Elbląskie, Markusy, Pasłęk, Rychliki, Iława, Kisielice, Susz, Zalewo, Małdyty, Miłomłyn
11	Związek Stowarzyszeń „Kraina Drwęc i Pasłęki” www.leader.fril.org.pl	Miłakowo, Morąg, Świętki, Łukta, Jonkowo, Gietrzwałd, Ostróda
12	Fundacja Lokalna Grupa Działania Partnerstwo dla Warmii www.lgddlawarmii.pl	Pieniężno, Wilczęta, Płoskinia, Lelkowo, Frombork, Braniewo
13	Stowarzyszenie LGD „Razem Silniejsi” www.razemsilniejsi.org	Ełk

POŻYCZKI, PORĘCZENIA I INNE ATRAKCJE

Niekiedy przedsiębiorstwo społeczne potrzebuje tymczasowego finansowania w formie kredytu (banki) lub pożyczki (fundusze pożyczkowe). Na terenie województwa warmińsko-mazurskiego funkcjonują instytucje otoczenia biznesu, czyli podmioty, które oferują niższe oprocentowanie pożyczek, korzystniejsze warunki spłaty i mniej „papierologii”. Większość z nich otrzymała na ten cel dofinansowanie ze środków

unijnych – stąd większa atrakcyjność. Instytucje te skupione są w ramach Krajowej Sieci Usług (KSU) i świadczą certyfikowane usługi na rzecz przedsiębiorców – poczynając od informacji, poprzez szkolenia, doradztwo, aż po fundusze pożyczkowe i poręczeniowe. Zestawienie punktów KSU wraz z pakietem świadczonych usług przedstawia Tab. 3. Fundusze pożyczkowe znajdziemy w Łukcie, Olsztynie, Gołdapi, Pasłęku, Nidzicy, Działdowie.

Każda pożyczka lub kredyt wymagają zabezpieczenia. Ośrodki KSU świad-

czą również takie usługi. Fundusze poręczeniowe znajdziemy w Ostródzie, Działdowie, Nidzicy i Olsztynie.

Ośrodki KSU działają na określonym terenie, jednak warto zawsze zadzwonić i dopytać. Wiele usług świadczonych jest na terenie całego województwa. Polecam także zasięganie informacji w zakresie aktualnych konkursów, dotacji dla przedsiębiorców właśnie w punktach KSU – wszystkie prowadzą usługi informacyjne w tym zakresie.

Tab. 3. KSU w województwie warmińsko-mazurskim

LP.	NAZWA	ADRES	TELEFON	WWW E-MAIL	FUNDUSZ POŻYCZ- KOWY	FUNDUSZ PO- RĘCZENIOWY	USŁUGI IN- FORMA- CYJNE	USŁUGI SZKOLE- NIOWE	USŁUGI DORADCZE OGÓLNE	USŁUGI DO- RADCZE – PRO- INNOWACYJNE
1	Działdowska Agen- cja Rozwoju S.A.	13-200 Działdowo ul. Jagiello 15	23 697 06 66	www.darsa.pl darsa@darsa.pl	TAK		TAK	NIE	NIE	NIE
2	Fundacja „Wspie- ranie i promocja przedsiębiorczo- ści na Warmii i Ma- zurach”	10-516 Olsztyn Plac Gen. Józefa Bema 1/3	89 535 17 80	www.fp.olsztyn.pl sekretariat@fp.olsztyn.pl	NIE	NIE	TAK	NIE	TAK	NIE
3	Fundacja Rozwoju Przedsiębiorczości „ATUT”	14-100 Ostróda ul. Kościuszki 2	89 646 79 57	www.atut.org.pl sekretariat@atut.org.pl	NIE	TAK	TAK	TAK	TAK	NIE
4	Fundacja Rozwoju Regionu Łukta	14-140 Łukta ul. Mazurska 30	89 647 52 50	www.frrl.org.pl frrl@frrl.org.pl	TAK	NIE	TAK	NIE	NIE	NIE
5	Iławska Izba Go- spodarcza	14-200 Iława ul. Jana III Sobieskiego 37a	89 648 57 51	www.ig-ilawa.pl biuro@ig-ilawa.pl	NIE	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE
6	Nidzicka Fundacja Rozwoju „NIDA”	13-100 Nidzica ul. Rzemieślnicza 3	89 625 36 51	www.nida.pl nida@nida.pl	TAK	TAK	TAK	NIE	NIE	NIE
7	Stowarzyszenie „Centrum Rozwo- ju Ekonomicznej Pasłęki”	14-400 Pasłęk ul. Sprzymierzonych 14	55 248 10 91	www.crep.of.pl crep@eLonet.pl	TAK	NIE	TAK	NIE	NIE	NIE
8	Warmińsko-Ma- zurska Izba Rze- miosła i Przedsię- biorczości	10-029 Olsztyn ul. Prosta 38	89 527 61 88	www.izbarzem.olsztyn.pl biuro@izbarzem.olsztyn.pl	NIE	NIE	TAK	TAK	NIE	NIE
9	Warmińsko-Ma- zurski Ośrodek Do- radztwa Rolniczego	10-356 Olsztyn ul. Jagiellońska 91	89 526 82 29	www.w-modr.pl sekretariat@w-modr.pl	NIE	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE
10	Warmińsko-Ma- zurska Agencja Rozwoju Regional- nego S.A.	10-516 Olsztyn Plac Gen. Józefa Bema 3	89 521 12 50	www.wmarr.olsztyn.pl wmarr@wmarr.olsztyn.pl	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK
11	Zrzeszenie Pry- watnego Handlu i Usług	10-548 Olsztyn ul. Mickiewicza 3	89 527 33 77	http://www.zphiu.olsz- tyn.pl zphiu@sprint.com.pl	NIE	NIE	TAK	TAK	TAK	NIE

Oprócz KSU na rynku znajdziemy też inne podmioty wspierające finansowo przedsiębiorstwa społeczne. Należy do nich TISE – Towarzystwo Inwestycji Społeczno-Ekonomicznych S.A., które świadczy usługi finansowe, doradcze, inwestycyjne sprzyjające rozwojowi inicjatyw lokalnych na rzecz zrównoważonego rozwoju, w szczególności w obszarze ekonomii społecznej. W ramach swojej misji TISE aktywnie udziela pożyczek dla małych i średnich przedsiębiorstw, ale także dla organizacji pozarządowych.

I NA KONIEC DOTACJE SAMORZĄDÓW, GRANTY I INNE

To, co mi się najbardziej podoba w podmiotach ekonomii społecznej, to swoboda działalności społecznej połączona z prowadzeniem normalnego biznesu. Daje to nieograniczone możliwości. Nazywając rzeczy po imieniu: tam, gdzie wejdzie stowarzyszenie, tam nie zawsze wejdzie biznes, a tam, gdzie wejdzie biznes, zawsze wejdzie stowarzyszenie, fundacja, spółka społeczna itp. Gdybym miała kiedyś pomysł na biznes, to prawdopodobnie byłaby to organizacja pozarządowa z działalnością gospodarczą. Nie dość, że takie przedsiębiorstwo społeczne może zwyczajnie zarabiać, osiągać zyski, dawać ludziom zatrudnienie, korzystać z tych wszystkich opisanych wyżej instrumentów, to jeszcze może startować w konkursach dla organizacji pozarządowych (w uproszczeniu). A tych środków, dotacji i grantów jest naprawdę bardzo, bardzo dużo.

Zacznijmy od tych najbliższych:

- dotacje samorządów na realizację zadań publicznych – powiat, gmina, miasto, województwo,

- dotacje krajowe ministerstw na realizację zadań publicznych, w tym PO FIO,
- dotacje ze środków unijnych, w tym PO KL,
- granty ze źródeł prywatnych organizacji, fundacji itp., np. Fundacja Bankowa im. Leopolda Kronenberga, Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności, Polska Fundacja Dzieci i Młodzieży, Fundacja im. S. Batorego i wiele, wiele innych.

Źródło informacji o konkursach: www.ngo.pl

Tylko jest jeden mały haczyk! To, co kupimy z dotacji i grantów, nie może zostać wykorzystane do celów zarobkowych. Jeżeli na przykład kupimy samochód (fajnie by było), to w czasie realizacji projektu nie możemy go wykorzystywać do prowadzonej działalności gospodarczej. A co po zakończeniu projektu? To określa umowa o dofinansowanie. Czasem samochód trzeba odstawić do garażu, ale czasem możemy z niego korzystać zarobkowo. Zwróćmy na to szczególną uwagę.

Pozytywnym aspektem korzystania przez przedsiębiorstwo społeczne z dotacji publicznych i grantów jest to, że w okresach mniejszej aktywności gospodarczej, np. poza sezonem, możemy zatrudniać pracowników w ramach realizowanych projektów – nie dokładamy do interesu, bo nasze koszty są pokrywane z dofinansowania.

I trzeci aspekt pozytywny jest taki, że dotacja i grant na działalność statutową przedsiębiorstwa społecznego nie są najczęściej objęte regułami pomocy publicznej lub pomocy de minimis. Choć pomoc państwa sama w sobie nie jest taka straszna jak ją piszą, to jednak

wiąże się z dodatkowymi dokumentami i odpowiedzialnością.

Pomoc publiczna

Przedsiębiorstwo społeczne podlega regułom pomocy publicznej / pomocy de minimis. Oznacza to, że korzystanie z większości wskazanych w artykule instrumentów wiąże się właśnie z taką pomocą. W praktyce przedsiębiorca ubiegający się o refundację wynagrodzeń, dofinansowanie szkoleń i studiów, zakup urządzeń i wyposażenia przed otrzymaniem dofinansowania przedstawia swoją sytuację finansową (sprawozdania finansowe za ostatnie 3 lata) i jest oceniany jako podmiot uprawniony bądź nieuprawniony do otrzymania takiej pomocy. Ostatecznie otrzymuje zaświadczenie o udzieleniu pomocy i to wszystko. Oczywiście pamiętamy o innych warunkach udzielonego wsparcia, np. sprawozdawczości, przejrzystości itp., ale one wynikają z postanowień umowy, a nie z samej pomocy publicznej.

W artykule wykorzystano informacje zaczerpnięte ze stron internetowych i informacji Miejskiego Urzędu Pracy w Olsztynie, Miejskiego Zespołu ds. rehabilitacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych w Olsztynie, Urzędu Pracy Powiatu Olsztyńskiego, Urzędu Pracy w Elblągu, Krajowego Systemu Usług, Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego – Departamentu Rozwoju Obszarów Wiejskich i Rolnictwa, Ośrodków Wspierania Inicjatyw Ekonomii Społecznej w Olsztynie, Elku i Elblągu.

MIEJSKA Z BUSZA
WSPÓLNOTY TERYTORIALNE
WOWOJTY MIEJSC

POGRODZIE Wioska Dzieci
14 LIPCA 2012

FESTIWAL
MIEJSCOWOŚCI
NEMATYCZNYCH
WARMII I MAZUR

PROMOCJA I BUDOWANIE WIZERUNKU PRZEDSIĘBIORSTWA SPOŁECZNEGO

Jola Prokopowicz

Mimo że działalność przedsiębiorstwa społecznego cechuje i warunkuje właśnie status „społeczny”, podobnie jak biznes prywatny dołożyć musi możliwych starań w obszarze dobrego wizerunku i promocji. Bo w ostatecznym rozrachunku i jedno, i drugie zarabiać musi, a jest to zdecydowanie utrudnione, jeśli przedsiębiorstwo nie jest zauważone przez klientów lub w ich odczuciu posiada ofertę słabą. Od czego zacząć?

Zanim przedsiębiorstwo rozpocznie prace nad budowaniem swojego wizerunku i promocją własnej oferty, jego zespół przede wszystkim powinien posiadać doskonałą świadomość tego, jaką ma ofertę i dla kogo, kto jest konkurencją, jakie są słabe i mocne strony oferty, jakie szanse i zagrożenia czyhają na nich z zewnątrz i wewnątrz organizacji. Precyzyjne odpowiedzi na te pytania są kluczowe w podejmowaniu kolejnych działań.

OKREŚL SIEBIE

„Kim jesteście i jacy jesteście” – to w skrócie powinna określać misja przedsiębiorstwa. Jest to swego rodzaju wizytówka określająca charakter ludzi, z którymi przyjdzie współpracować klientowi, oddająca klimat zespołu przedsiębiorstwa. Warto umieścić ją na stronie internetowej, w katalogach ofertowych czy w biurze przedsiębiorstwa.

Kilkudzaniowy opis charakteryzujący przedsiębiorstwo powstawać powinien w oparciu o powszechne zasady stosowane w dobrym copyrightingu (np. zasada 4P: picture – promise – prove – push, czyli stwórz obraz swojej działalności, złóż obietnicę klientowi, udowodnij jej dotrzymanie, sprowadź klienta do działania). Najważniejsze przy jej formułowaniu jest to, by była ona bliska osobom tworzącym przedsiębiorstwo, zgodna z ich postrzeganiem firmy oraz wyróżniała ich na rynku.

Częstym problemem organizacji pozarządowych w tym zakresie jest konstruowanie misji, które są zbieżne z wieloma innymi już działającymi w sekto-

rze. Co więcej, wielokrotnie w żaden sposób nie pokazują charakteru organizacji i osób ich tworzących, ich duszy, ale określają obszar działalności.

ZADBAJ O ZESPÓŁ

Mimo że wielu z nas stara się odciąć się od życia zawodowego w życiu prywatnym, wiele sytuacji z pracy staje się jednak tematem rozmów z rodziną, znajomymi, przyjaciółmi, ludźmi z branży, czyli potencjalnymi odbiorcami usług, prościej mówiąc – klientami. Ale to niejedyny powód, dla którego warto zadbać o to, by każda osoba z zespołu przedsiębiorstwa czuła się komfortowo w swoim miejscu pracy. Zadowolony pracownik to po pierwsze pracownik efektywny, przynoszący zysk, a po drugie – najlepsza wizytówka przedsiębiorstwa i chodząca reklama.

Im większy zespół, tym łatwiej o błędy w przepływie komunikacji, konflikty. Jeśli rozwiązywane są właściwie – są dla zespołu budujące i wzmacniające. Jeśli konflikt jest bagatelizowany, może powodować porażkę zawodową dla zarządzających i finansową w ogólnym rozrachunku przedsiębiorstwa. Relacje w zespole i jego motywacja do pracy we wspólnie obranym kierunku stanowią jedną z silniejszych napędowych w budowaniu dobrego wizerunku organizacji i jej zasobności.

Tu wielki ukłon należy się osobom, których głównym zadaniem jest dbanie o HR przedsiębiorstwa („human resources”, czyli zasoby ludzkie – motywowanie zespołu, szkolenia, rekrutacja itp.). Jeśli takiej czuwającej osoby w zespole przedsiębiorstwa brak, odpowiedzialność za wrażliwość i czujność na tematy ludzkie spoczywa przede wszystkim na osobach zarządzających.

OZNACZ SIĘ

Było słów kilka o osobowości przedsiębiorstwa, czas na jego obrazkową odsłonę, czyli identyfikację wizualną (ang.

Przykład identyfikacji wizualnej na kilku materiałach Federacji Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego FOSA

CI – corporate identity). Tworzą ją: logo (znak firmowy), typografia (rodzaj czcionki używanej przez przedsiębiorstwo we wszelkich dokumentach i materiałach), kolorystyka, druki firmowe, tabliczki informacyjne, materiały promocyjne. Jeśli są one dobrze opracowane, konsekwentnie stosowane i wyróżniające spośród innych na rynku, przyczyniają się do pozytywnego odbioru przez (potencjalnych) klientów, budują zaufanie do przedsiębiorstwa, świadczą o jakości oferowanych przez nie usług i produktów.

Co prawda logo przedsiębiorstwa – najważniejszy element CI – nie powstaje raz na zawsze (odświeżane jest ok. 1-2 razy na dekadę), warto jednak poważnie podejść do jego tworzenia. I o ile tworzenie misji powinno leżeć w gestii zespołu przedsiębiorstwa, o tyle projektowanie znaku graficznego powinno odbywać się w ścisłej współpracy z kompetentnym grafikiem, który przygotuje także księgę znaku. Dzięki temu nie będzie problemu z umieszczaniem logo na różnych formach przestrzennych, w sąsiedztwie z innymi znakami, w materiałach promocyjnych. Umożliwi konsekwentne i świadome jego stosowanie, co prowadzi też do rozpoznawalności przedsiębiorstwa na rynku (nie tylko wśród klientów, ale również ważnych partnerów biznesowych, władz, opinii publicznej).

Spotykany błąd popełniany przez przedsiębiorstwa społeczne jest poprzestanie w budowaniu identyfikacji wizualnej na stworzeniu logo. Pozostałe elementy, jak plakaty, ulotki, tablice informacyjne, wizytówki, a nawet i strona internetowa, powstają w oderwaniu – bez konsekwencji w stosowanej kolorystyce, typografii, układzie tekstów i obrazków. Dziś nie jest to niedopatrzenie, ale oznacza brak profesjonalizmu.

ZAISTNIEJ W SIECI

Powszechne stało się już powiedzenie „jeśli nie ma Cię w Internecie, to znaczy, że nie istniejesz”. Nie ma czasu na dywagacje, czy to prawda i na ile przekłada się w działalności przedsiębiorstwa, bo dziś „nie stać nas na nieobecność w sieci”. Internet stał się bowiem głównym źródłem informacji. Przekonać się o tym można każdego dnia – szukając przepisu na ciasto, kontaktu z najbliższą przychodnią, planu zajęć na

Przykład profilu szczecińskiej spółdzielni socjalnej na portalu społecznościowym Facebook

uczelni, zdjęć znajomych z dzieciństwa czy właśnie usług i produktów. Mówiąc krótko – przedsiębiorstwo powinno zadbać o to, by potencjalny klient nie miał problemu z jego znalezieniem (nie tylko po nazwie i adresie, ale po ofercie).

Jeszcze nie tak dawno wystarczała strona internetowa – chociażby wizytówkowa, z podstawowymi danymi teleadresowymi przedsiębiorstwa. Dziś, w dobie ścigających się informacji, warto inwestować w coś więcej.

Jeśli strona internetowa, to przede wszystkim z aktualnymi informacjami. Przedsiębiorstwo, którego witryna obfituje w zakładki z treścią „strona w budowie, zajrzyj do nas za jakiś czas” niemal skreśla się na starcie – zwłaszcza, jeśli „za jakiś czas” niewiele zmian można na niej zaobserwować. To samo dotyczy się działu „aktualności”, który paradoksalnie zawiera treści nieaktualne. W tym wypadku warto zadbać o wyłonienie z zespołu osoby, na której spoczywać będzie obowiązek dbania o internetowy wizerunek organizacji.

Przedsiębiorstwo społeczne powinno zaistnieć również poza rodzimą stroną – na internetowych platformach handlowych (typu allegro.pl), portalach społecznościowych (typu facebook.pl), internetowych katalogach firm (Targes.pl) czy ogłoszeniach i artykułach (np. w lokalnych portalach informacyjnych). Niech koszty nie będą tu argumentem zaniedbania – wiele z tych możliwości dostępnych jest dziś bezpłatnie.

Warto wziąć pod uwagę, że Internet nie służy wyłącznie jako narzędzie do „mówienia” o przedsiębiorstwie, ale również „słuchania” klientów. Temu służy m.in. obecność na tematycznych forach dyskusyjnych czy prowadzenie własnego bloga, funpage’a. Co prawda odbiór opiera się na zawężonej grupie osób, ale istnieje bardzo duże prawdopodobieństwo, że są to ludzie, na których uwagach zależy nam najbardziej. Im skuteczniejsze będzie wsłuchiwanie się w ich opinie i komentarze, tym bardziej precyzyjne mogą się stać modyfikacje produktów i usług, dopasowane do potrzeb klientów. Bez informacji zwrotnej oferta przedsiębiorstwa nie może się rozwijać, stawać się bardziej atrakcyjna i konkurencyjna na rynku.

RZECZNIK INTERESU

Była już mowa o osobie odpowiedzialnej za prowadzenie internetowej strony przedsiębiorstwa. Jako że firmy społeczne zwykle są kilkuosobowe, pewnie i na tej samej osobie spoczywać będzie jeszcze kilka innych obowiązków, jak np. formułowanie przekazu materiałów promocyjnych (dobrze wyspecjalizowana osoba z zespołu jest w stanie zrobić to lepiej niż agencja reklamowa, która prawdopodobnie podejdzie do zlecenia szablonowo), pełnienie roli rzecznika prasowego (co ważne zwłaszcza w sytuacjach kryzysowych, na które warto być zawsze przygotowanym) oraz

Foto: Piotr Piatkowski

Regionalne wydarzenie, na którym nie może zabraknąć tutejszych przedsiębiorstw społecznych są Warmińsko-Mazurskie Targi Ekonomii Społecznej

wdrażanie marketingu szeptanego (to specyficzny i coraz bardziej popularny sposób promowania przedsiębiorstwa w bezpośrednim kontakcie z potencjalnym zainteresowanym np. poprzez fora internetowe, portale społecznościowe czy nawet podczas wieczornych spotkań w lokalach – pomysłów i rozwiązań jest bardzo dużo). Do zadań tej osoby należeć będzie również wyszukiwanie imprez i wydarzeń, w których przedsiębiorstwo mogłoby zaistnieć – np. poprzez prezentowanie stoiska firmowego z produktami, opowiadając o swojej działalności podczas paneli dyskusyjnych, spotkań branżowych.

ZROZUMIEĆ KLIENTA I ZNALEŹĆ W TYM SIEBIE

Spełniając powyższe minimum w budowaniu marki przedsiębiorstwa w świadomości klientów, przejść można do doboru konkretnych narzędzi docierania do niego z ofertą (reklamą).

Mówić językiem korzyści – to zasada w komunikowaniu oferty (równie ważna jak ta, by mówić językiem klientów, dalekim od branżowego żargonu). Klientów interesują głównie te korzyści oferty, z którymi się utożsamiają. Dlatego warto poznać dobrze swojego odbiorcę.

Po pierwsze – zapomnijmy o metryczkach. W budowaniu strategii marketingowej ważniejszy jest styl życia klientów niż płeć i wiek – co lubią, gdzie żyją, gdzie pracują, co robią w wolnym czasie, gdzie można ich

spotkać. W oparciu o preferencje, motywacje zakupu (jak np. oszczędność czasu, wysiłku, pieniędzy, ograniczenia problemów) konkretnej grupy można budować promocję. Przedsiębiorstwo zyskuje wiedzę, gdzie może znaleźć podobnych odbiorców, czyli gdzie powinna znaleźć się informacja o ofercie – czy trafiać z newsletterem, czy wybierać ogłoszenia na portalach, czy jednak lokować ulotki z przedszkolach, a może jednak tworzyć spoty do branżowego kanału telewizyjnego.

SPOŁECZNY CZY SPOŁECZNY?

Osoby niepełnosprawne z Zakładu Aktywności Zawodowej w Elblągu prowadzą dwie branże: wydawniczo-reklamową i gastronomiczną. ZAZ prowadzi Elbląska Rada Konsultacyjna Osób Niepełnosprawnych.

Foto: ZAZ-Elbląg-wydawnictwo

[fot. ZAZ-Elbląg-wydawnictwo]

Choć to, co odróżnia przedsiębiorstwa prywatne od społecznych jest kluczowe dla osób tworzących te podmioty, grantodawców powierzających pieniądze na ich powstawanie i ośrodków dbających o ich rozwój, nie jest to najważniejsze dla potencjalnych klientów. Co więcej – z uwagi na szereg sygnałów płynących ze społeczeństwa o brakach tolerancji i empatii, obnoszenie się przedsiębiorstwa społecznego ze swoją „innością” może mu na starcie zaszkodzić. Przykładowo: prędzej znajdziemy klienta zadowolonego z pobytu w zadbanym i komfortowym pensjonacie prowadzonym przez osoby niepełnosprawne niż klienta, który wybierze tenże pensjonat tylko z uwagi na fakt, że prowadzą go właśnie osoby niepełnosprawne. Prędzej też klient odda buty do naprawy wyspecjalizowanemu szewcowi niż byłemu więźniowi, który szewcem się stał. I choć droga, jaką przeszły osoby z tzw. katalogu osób wykluczonych, jest ważną historią w ich życiu, na rynku usług i produktów najważniejsza jest jakość – to ona powinna być kluczową w treści przekazu sformułowanym do klienta.

EWALUACJA I ELASTYCZNOŚĆ

Jedynie, co we wszechświecie się nie zmienia to to, że wszystko się zmienia – prawidłowość ta jest do zastosowa-

nia również w budowaniu wizerunku i promocji przedsiębiorstwa. By zmiany te mogły iść ku dobremu, ważna jest dobra refleksja z dotychczasowych poczynań i zastosowanych narzędzi, zebranie informacji zwrotnej, monitorowanie zadowolenia klientów i ich ilości. Ewaluacja warunkuje elastyczność oferty przedsiębiorstwa. Jeśli doskona-

le wiemy, co należy poprawić i jak możemy to zrobić. Zmiany dokonywane wedle własnego punktu widzenia osób tworzących przedsiębiorstwo, nieprze-myślane, doprowadzić mogą do tego, że sami twórcy będą zmuszeni korzystać ze swojej oferty – prawdopodobnie zostaną ostatnimi nią zainteresowanymi.

POSTSCRIPTUM

Złożyć obietnicę i dotrzymać słowa – to powinno określać działania promocyjne każdego przedsiębiorstwa. W przypadku niedotrzymanego słowa tracimy i klienta, i dobre imię. Słowo dotrzymane to zysk dla przedsiębiorstwa liczony nie tylko w złotówkach.

KONKURS NA FILM O EKONOMII SPOŁECZNEJ

Źródło: www.udasie.org.pl

Stowarzyszenie Czas Przeźrenia Tożsamość i Studio Doozo Pierwsza Spółdzielnia Socjalna w Szczecinie zapraszają do udziału w konkursie „Przedsiębiorczość społeczna i ekonomia społeczna w obiektywie i reklamie”. Prace można zgłaszać do 10 sierpnia w trzech kategoriach: reportaże, reklama i felieton.

Do konkursu przystąpić mogą sami twórcy, jak również podmioty zamawiające materiały filmowe związane z:

- rozwojem wspólnot lokalnych w oparciu o podmioty ekonomii społecznej,
- rozwojem ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej,
- funkcjonowaniem podmiotów ekonomii społecznej i przedsiębiorczości społecznej,
- promowaniem tych podmiotów i przedsiębiorczości społecznej.

Nagrody zostaną wręczone laureatom podczas **V Ogólnopolskiego Przeglądu Filmów Społecznych „Uda się”** w Nowym Warpnie (województwo zachodniopomorskie). Termin wydarzenia: 25 sierpnia 2012 roku. Tego dnia odbędą się również IV Targi Ekonomii Społecznej. Wyboru zwycięzców

i wyróżnionych dokona komisja konkursowa, w której zasiądą przedstawiciele środowiska dziennikarzy, twórców filmowych, fotografów, artystów i organizacji pozarządowych.

Szczegółowe informacje można znaleźć na stronie www.udasie.org.pl.

Wszelkich informacji udzielają:
Katarzyna Jaroszewicz – tel. 508623296,
e-mail: k.jaroszewicz@owes.org.pl
Iwona Giers – tel. 508623294,
e-mail: i.giers@owes.org.pl

Informacji technicznych dotyczących konkursu filmowego udziela Konrad Wielgoszewski – tel. 600 915 116,
e-mail: konrad@doozo.info.

Projekt „Uda się – upowszechnianie idei przedsiębiorczości społecznej II” współfinansowany jest ze środków PO FIO 2010, Priorytet 4 – Rozwój przedsiębiorczości społecznej, obszar wsparcia – Przedsiębiorczość społeczna.

UL. ZWIĄZKU JASZCZURCZEGO 17, 82-300 ELBLĄG
TEL./FAKS 55 235 33 88, WWW.OWIES.ORG.PL, OWIES@ESWIP.PL

OŚRODEK WSPIERANIA INICJATYW EKONOMII SPOŁECZNEJ

UCZYMY EKONOMII SPOŁECZNEJ W TEORII I PRAKTYCE

SZKOLENIA, WIZYTY STUDYJNE, DORADZTWO,
SZKOŁA ANIMATORÓW SPOŁECZNYCH

DOSTARCZAMY INFORMACJE

SPOTKANIA, BIBLIOTEKA EKONOMII SPOŁECZNEJ, INFOPUNKT

DAJEMY PRZESTRZEŃ DO PROMOCJI

TARGI EKONOMII SPOŁECZNEJ, WIRTUALNY KATALOG PRODUKTÓW
I USŁUG EKONOMII SPOŁECZNEJ, STRONY INTERNETOWE

UDOSTĘPNIAMY LOKALE DLA PRZEDSIĘBIORSTW SPOŁECZNYCH

INKUBATOR PRZEDSIĘBIORCZOŚCI SPOŁECZNEJ

WSPIERAMY WSPÓŁPRACĘ

PARTNERSTWA DZIELNICOWE I POWIATOWE

PRZYJDŹ, ZADZWOŃ, NAPISZ DO NAS

BEZPŁATNA OFERTA

DLA OSÓB BEZROBOTNYCH, DZIAŁACZY Z TERENÓW WIEJSKICH,
ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH I PRZEDSIĘBIORSTW SPOŁECZNYCH
Z TERENU MIASTA ELBLĄGA ORAZ POWIATÓW:
ELBLĄSKIEGO, BRANIEWSKIEGO, IŁAWSKIEGO I OSTRÓDZKIEGO

OŚRODEK PROWADZONY JEST PRZEZ
STOWARZYSZENIE
ESWIP

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

WOJEWÓDZTWO
WARMIŃSKO-MAZURSKIE

PROJEKT „OWIES – OŚRODEK WSPIERANIA INICJATYW EKONOMII SPOŁECZNEJ W ELBLĄGU”
JEST WSPÓŁFINANSOWANY ZE ŚRODKÓW UNII EUROPEJSKIEJ
W RAMACH EUROPEJSKIEGO FUNDUSZU SPOŁECZNEGO
CZŁOWIEK – NAJLEPSZA INWESTYCJA

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

SAMORZĄD WOJEWÓDZTWA
WARMIŃSKO-MAZURSKIEGO

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt „OWIES – Ośrodek Wspierania Inicjatyw Ekonomii Społecznej w Elblągu”
jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
Człowiek – najlepsza inwestycja